IRKA
A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség gyermeklapja
XXII. évfolyam, 2015/4. szám

Főszerkesztő: Espán Margaréta. Szerkesztő: Gabóda Éva
Grafika: Kulin Ágnes. Tördelőszerkesztő: Fábián Zoltán
Szerkesztőbizottság: Orosz Ildikó (elnök), Kulin Ágnes, Espán Margaréta
Lapengedély száma: 3T № 63.

Készült a Kálvin Nyomdában. 90202 Beregszász, Kossuth tér 4.
Rend. sz: 39/2015 Példányszám: 5000.
Megjelent a

Bethlen Gábor
Alap
támogatásával.

Levelezési cím: c/o KMPSZ, 90202 Beregszász, Olga Kobiljanszka u. 17.
FORGALOMBA KERÜL A KMPSZ TERJESZTÉSÉBEN

ІРКА
Дитячий журнал Закарпатського угорськомовного педагогічного товариства.
XXII рік видання, 2015/4

Головний редактор: Ешпан Маргарита. Редактор: Габовда Єва
Графіка: Кулин Агнеш. Верстка: Фабіан Золтан
Комісія по редакції: Орос Ільдіко (голова), Кулин Агнеш, Ешпан Маргарита
Реєстраційне свідоцтво: 3Т № 63.

Виготовлено П.П Лац Чілла. 90202 м. Берегово, вул. Кошута, 4.
Зам.: 39/2015 Тираж: 5000.

Поштова адреса Ешпан Маргарита, Берегово, вул. Ольга Кобилянської, 17.
Розповсюджується Закарпатським
угорськомовним педагогічним товариством

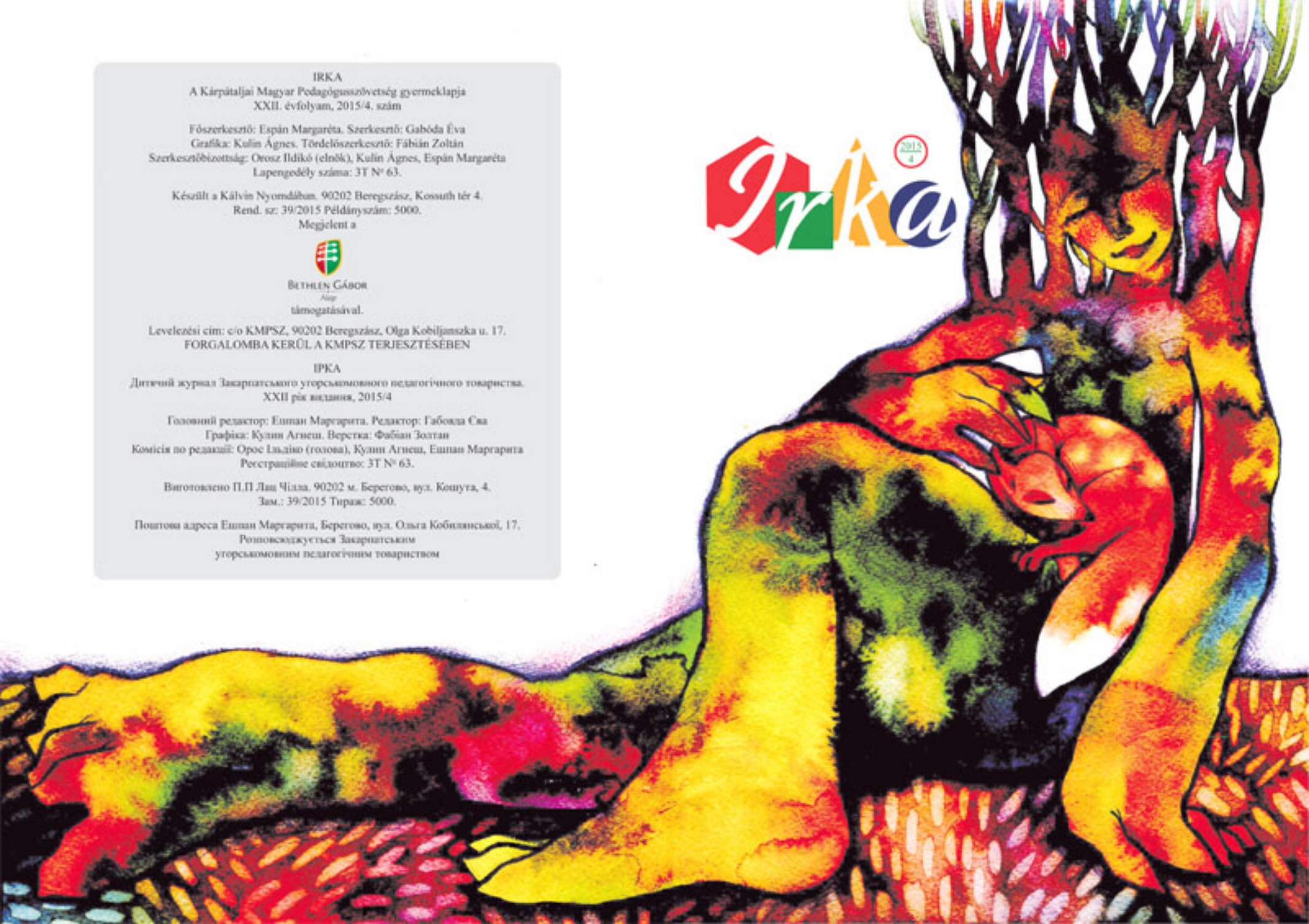

Kedves Olvasó!

Látok némi esélyt arra, hogy már számolgatod a napokat a téli szünetig… :-) Addig viszont jócskán maradt még idő, s örülünk, hogy ennek egy részét az *Irka* átböngészésére szánod. Tréfás versekkel, mesékkel, érdekes feladatokkal és rejtvényekkel szeretnénk kedveskedni neked ősz-záró lapszámunkkal. Kezdésnek pedig néhány érdekes hagyományról is olvashatsz, amelyeket az *Irka*-hagyományokhoz hűen igyekeztünk most sem kifelejteni a lapból.

A novemberhez több jeles és „neves" nap fűződik.

November 11-e Szent Márton napja. E napon már le lehet vágni a tömött libát, így főként „ludas" szokások, hiedelmek kötődnek hozzá. Például egy mondás azt tartja: „Aki Márton-napon libát nem eszik, egész éven át éhezik." Sok helyütt ezért lakomákat rendeznek Márton-napon, hogy a következő esztendőben ne szűkölködjenek ételben, italban. A liba csontját időjóslásra használták: a hosszú, fehér csont havas, a rövid és barna csont sáros telet ígért. Más időjóslás is kötődik november 11-hez: „Márton napján ha a lúd jégen jár, akkor karácsonykor vízben poroszkál."

November 25-én Szent Katalinra emlékezünk, aki a házasságra vágyó lányok, az egyetemek, a tudósok és a diákok védőszentje is. A hiedelem szerint, ha a Katalin napján vízbe tett gyümölcsfaág karácsonyig kizöldül, akkor az ily módon jósló lány hamarosan férjhez megy. Sokan többféle ágat tettek vízbe, az ágaknak fiúneveket adtak, s azt tartották, úgy fogják hívni leendő férjüket, mint az elsőként kivirágzó ágat. Az ismert időjóslás szerint pedig: „Ha Katalin kopog, akkor karácsony locsog, viszont ha Katalin locsog, akkor karácsony kopog."

András napjához, november 30-hoz szintén érdekes jóslások tartoznak. A zsúpfedeles (gabonafélék szalmájával fedett) házak ereszét megrázták, s úgy tartották, ha a lányok kötőjébe búzamag hullott belőle, akkor jómódú, ha pedig rozsmag, akkor szegény vőlegénye lesz. A lányok Szent András napján megrugdosták az ól oldalát is, hogy megtudják, hány év múlva mennek férjhez: az évek számát az mutatta, hányat röffent a malac.

Mára ezek a szokások nagyrészt feledésbe merültek, s nem is állíthatjuk biztosan, a különböző jóslásoknak van-e valóságalapjuk, ám nem is olyan régen még ugyanúgy részét képezték az emberek életének, mint most a szilveszteri buli vagy épp a locsolkodás.

Espán Margaréta, az *Irka* főszerkesztője

Orgoványi Anikó

Őszi színek

Ősz apóka előveszi
festővásznát, ecsetét,
színesíti a lombokat,
ebben leli a kedvét.

Minden zöld volt még a nyáron,
most tobzódik ezer szín,
sárga, narancs, barna, bordó,
bíborvörös, élénk pír.

Arany a dió levele,
halványsárga a kőris,
izzik már a galagonya,
lángol a vadszőlő is.

Ősz apóka elégedett,
elkészült a színes kép,
így pompázik, míg szél úrfi,
mindent szépen le nem tép.

Gál Sándor

Esteledik

Lomb susog a szélben,
esteledik lassan,
ég a tűz, ég a tűz,
ezer szikra pattan.

Fészkén ül a csóka,
rigópár is alszik,
csak a tűz lobog még,
jobbra-balra hajlik.

Nyújtózik a rét is,
nagy álomra készül,
nyárutó az ősszel
halkan összebékül.

Petrőczi Éva

Ősz

A gyümölcs-óra
októbert mutat:
birs-perc,
alma-perc,
körte-perc
az őszt kondító
fák alatt.

Zelk Zoltán

Varjúnóta

Elmúlt a nyár,
kár érte, kár.
Sárgul a táj,
kár érte, kár.
Repülni kél
nagyszárnyú szél,
messzire száll
e csúf madár.
A hegy mögül
felhő röpül –
meg-megered,
már csepereg.
Őszi eső,
fát verdeső –
fázik a táj,
kár érte, kár.

Ágon ugrált a veréb...

(Népköltés)

Ágon ugrált a veréb, megrándult a lába,
üggyel-bajjal lejutott a fekete sárba.
Most sír a veréb, igen fáj a lába,
nem jár az idén már verébiskolába.

KÖSD ÖSSZE A PONTOKAT!

A rajzok körvonalai pontokkal vannak jelölve. Kösd össze ezeket az apró pontokat! Az állatok és a gomba kontúrjai élesen láthatóvá válnak. Színezd ki a képeket! Jó szórakozást!

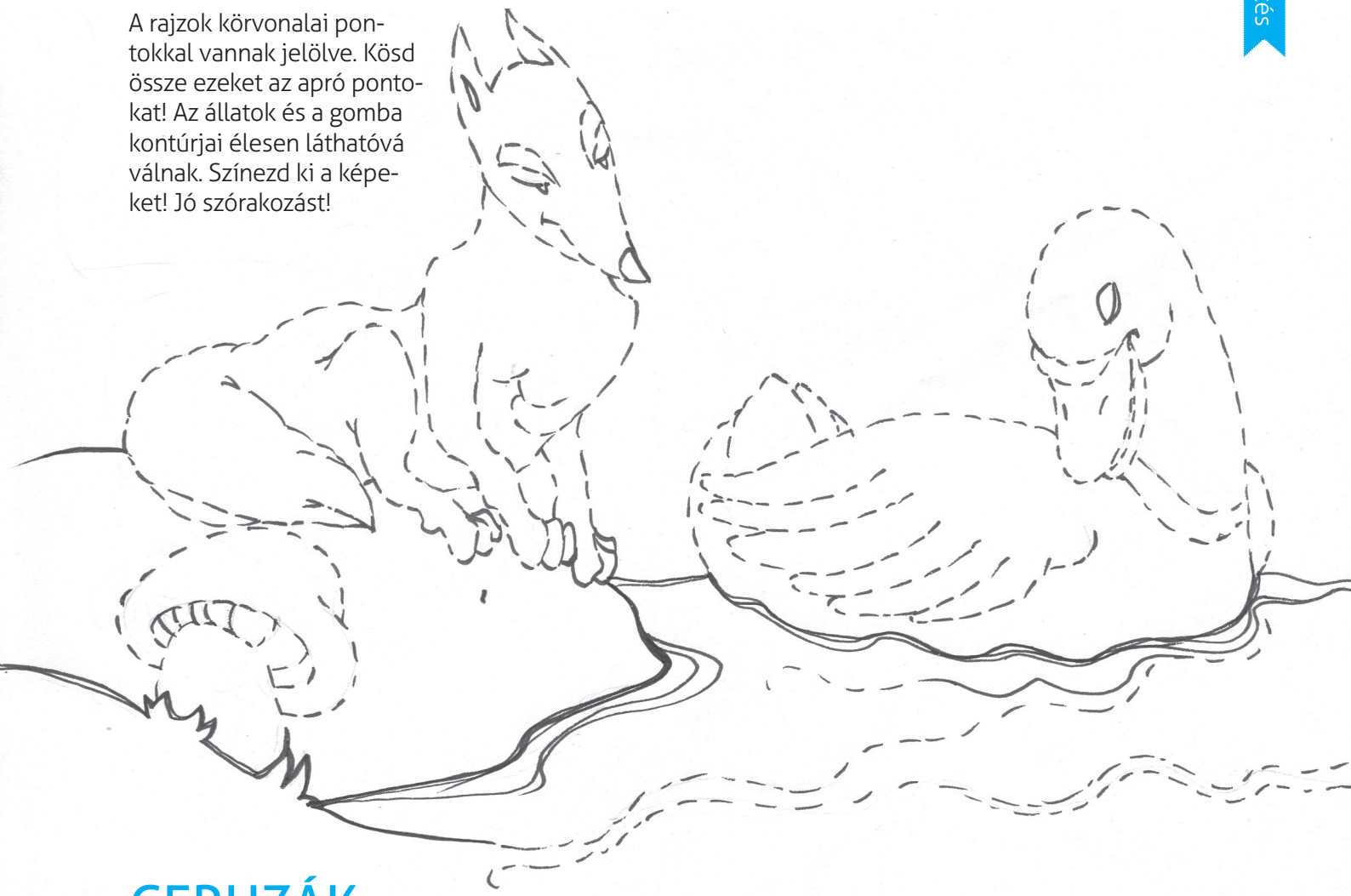

CERUZÁK

Kövesd a ceruzák vonalát, rajzold meg az oldalaikat! Színezd mindegyik ceruzát más színűre!

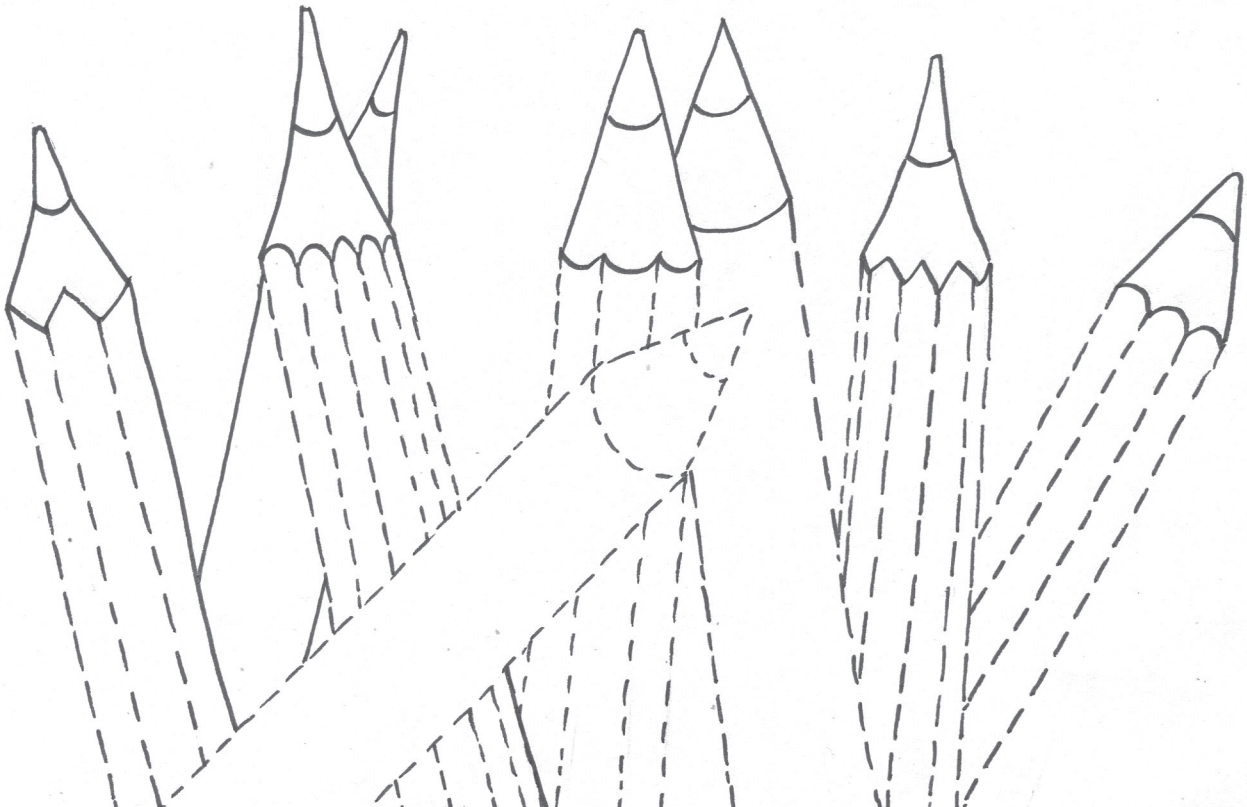

Benedek Elek

HABAKUK

Volt egyszer egy király, s annak egy igen kedves udvarmestere: Habakuk. Valahányszor a királynak tanácsra volt szüksége, Habakukhoz fordult, s Habakuk adott is tanácsot, de nem az ő fejében termett az. A hamis Habakuk mindig egy kevés haladékot kért, hogy el ne siesse a tanácsadást, aztán hirtelen összehívta a sokat tudó embereket, akik a király udvarában laktak, azok aztán meghányták-vetették a dolgot, Habakuk meg szaladt a királyhoz a jó tanáccsal, s úgy adta elő, mintha az ő fejéből pattant volna ki. Hanem a tudósok megsokallották Habakuk csalafintaságát, s panaszra mentek a királyhoz.

– Felséges királyom – mondta a szónokuk –, panaszunk van Habakukra. Mi fundáljuk ki a jó tanácsokat felséged részére, s mégis Habakuké a tisztesség. Márpedig higgye meg felséged, hogy ez a Habakuk hatökör. Soha még egy jó tanács nem született az agyában. Tessék csak próbára tenni.

– Jól van – mondotta a király –, majd próbára teszem. – S kegyelemben elbocsátotta a tudósokat.

Mindjárt hívatta Habakukot.

– No, Habakuk, tudom, hogy te vagy a legbölcsebb ember az országban, s bizonyosan megfelelsz arra a három kérdésre is, amit én neked most feladok. Felelj meg hát nekem először is erre: hol kél fel a nap? Másodszor: milyen messze van a föld az égtől? Harmadszor pedig: mit gondolok én?

– Felséges királyom – izgett-mozgott Habakuk –, nehéz kérdések ezek bizony, nem tudok megfelelni mindjárt. Hanem ha három napot kapnék a három kérdésre, talán kisütnék valamit.

– Jól van, hű szolgám, Habakuk, megadom a három napot – mondotta a király, s Habakuk mély hajlongások közt eltávozott.

Hej, szegény Habakuk! Most már mit csináljon? A tudósokhoz nem fordulhatott, mert hiszen jól tudta, hogy azok mártották be a királynál. Nem volt maradása a palotában, de még a városban sem, búsan bolyongott a város határán, a végtelen pusztaságon. Amint ment, mendegélt, megszólítja egy juhász, aki éppen Habakuk juhait őrizte:

– Adjonisten, nagy jó uram, miért olyan szomorú?

– Hej, ne is kérdezd, nagy a gondom!

De a juhász addig faggatta, hogy Habakuk elmondta, mi nyomja a lelkét.

– No, ez ugyan nem nagy dolog – mondotta a juhász. – Kár ezért búsulni, hopmester uram. Cseréljünk ruhát, hadd menjek én a királyhoz, majd megfelelek én a kérdésekre.

Habakuk nem sokáig gondolkozott, levetette csillogó-villogó ruháját, aztán a juhász subáját hátára vetette, a botját kezébe vette, s úgy billegett-ballagott a nyáj után, a juhász meg felvette a fényes hopmesteri ruhát, s ment a király színe elé.

Bezzeg, hogy a király nem ismerte meg, mert jóformán rá se nézett, csak odavetette:

– No, Habakuk, kész vagy-e a feleletekkel?

– Kész, felséges uram.

– Hát hol kel fel a nap?

– Felségednek a palotában, nekem meg a pusztán.

– Hogyhogy neked a pusztán?

– Úgy, hogy ma ott virradtam meg, mert éjjel-nappal a pusztán jártam-keltem.

– No, jól van, Habakuk, akkor hát helyesen feleltél meg az első kérdésre. Nos, milyen messze van a föld az égtől?

– Az bizony éppen olyan messze, mint az ég a földtől.

– Nagyon helyes, Habakuk. Mégiscsak te vagy a legokosabb ember az országban. No, most felelj a harmadik kérdésre: mit gondolok én mostan?

– Felséged bizony azt gondolja, hogy Habakuk áll felséged színe előtt, pedig csak a hopmester juhásza áll, ő meg őrzi helyettem a nyájat.

– Bizony, ha úgy van – mondotta a király –, ez órától fogvást te vagy az én hopmesterem, Habakuk meg csak maradjon juhásznak.

Így lett a juhászból hopmester, a hopmesterből pedig juhász.

REPÜLŐ, KISAUTÓ NÁDBÓL, KUKORICASZÁRBÓL

Hozzávalók: 4-5 nád- vagy kukoricaszáríz (az ízek a növény szárának egymástól csomókkal határolt részei), kukoricacsutka, olló, ragasztó, fogpiszkáló, zsinór a kötözéshez.

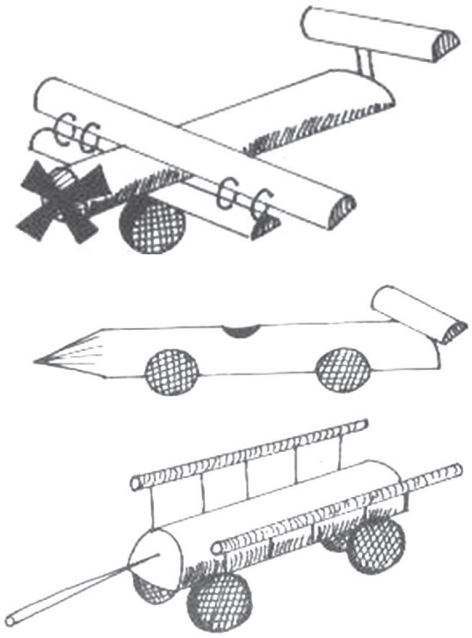

Elkészítés: a szárrészeket darabokra vágjuk, az elkészítendő járműnek megfelelően illesztjük a darabokat egymáshoz, majd ragasztással vagy kötözéssel rögzítjük. Az ábrán látható ötleteket vehetjük alapul, de tetszés szerint alakíthatjuk a játékeszközöket, saját kreativitásunk a legjobb irányadó. Nagyon fontos, hogy munka közben vigyázzunk testi épségünkre! Jó munkát!

ŐSZ-TÜNDÉREK, LEVÉLMANÓK

Hozzávalók: szép színes préselt levelek, színes karton, olló, ragasztó, cérna

Elkészítés: kerek formákat vágunk ki kartonból, ezekből lesz a manók feje; ragasztóval egymáshoz rögzítjük a préselt leveleket és a fejet, díszíthetjük apró termésekkel, rajzolhatunk szemet, szájat, majd cérnára akasztva használhatjuk szép dekorációként a szobánkban. Munka közben vigyázzunk testi épségünkre! Jó munkát!

Ted Clever

A KÉT JÓ BARÁT

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy kutya és egy macska, de ez a kutya és macska nem olyan volt, mint az összes többi, mert ők nagyon jó barátok voltak. Egy kicsiny faluban éltek, az erdő szélén, egy kis patak mellett.

Volt nekik egy jóságos gazdájuk is, aki nagyon szerette őket, és mindenét megosztotta velük. Ez az öregember mindent megtett azért, hogy jóra nevelje a két jó barátot, ezenkívül minden héten elment a vásárba, hogy eladja a gombát, amit az erdőben szokott szedni, és mindig magával vitte a két jó pajtást is.

Együtt szedték a gombát, epret, szamócát, és együtt is ették meg mindazt, amit nem vittek ki a piacra. Igaz, a munka közben rengeteget játszottak, hancúroztak. Már előre örültek, hogy ismét elmehetnek a vásárba kedves gazdájukkal.

Így volt ez minden héten.

Egyszer, amikor éppen a vásárban voltak, az öregembernek sok mindent kellett vásárolni, s már csak annyi pénze maradt, hogy csak egy kalácsot tudott venni.

– Eddig mindkettőtöknek tudtam vásárfiát adni, de most csak egyetlen kis kalácskára futotta. De nem baj, majd csak elosztjátok valahogyan. Biztosan nem lesz belőle veszekedés, hiszen mindig meg tudtatok egyezni az osztozkodásnál – mondta az öregember szomorúan és zsákjába tette a kalácsot.

Alighogy elindultak hazafelé a szekéren, a kutya és a macska ábrándozni kezdett. Mind a ketten a kalácsra gondoltak. Azt képzelték, hogy valahogyan megszerzik maguknak a kalácsot, anélkül, hogy el kellene osztani. A dologban az volt a legérdekesebb, hogy még csak nem is kellett egymáshoz szólniuk, mégis mindketten tudták, hogy mire gondolhat a másik.

Emiatt történt, hogy még csak az út felénél sem jártak, amikor minden látszólagos ok nélkül nagyon összevesztek.

– Nekem jár a kalács – mondta mérgesen a kutya. – Én őrzöm a házat, amikor nincs otthon a gazdi.

– De én fogom meg az egereket, hogy ne dézsmálják meg a kamrában a búzát – válaszolta a macska.

– De én vagyok a nagyobb. Nekem többet kell ennem – erősködött tovább a kutya.

– Akkor is én fogom megenni a kalácsot – válaszolta a macska és egy nagyot fújt a kutya felé.

– Verekedni akarsz? – kérdezte a kutya.

– Kezdhetjük – mondta a macska.

– Csend legyen ott hátul, a teremburáját! – kiáltott hátra a gazdájuk, aki észrevette, hogy milyen beszélgetés folyik a szekér hátuljában.

Egy kis időre a kutya és a macska is elhallgatott. Egyikük sem szerette volna, ha a gazdájuk megtudná, hogy a kalácson veszekednek, mert akkor biztosan leszidta volna őket, és nekik szégyellniük kellett volna magukat.

A kutya volt az, aki nem bírta tovább.

– Enyém a kalács – mondta halkan, de erélyesen.

– Soha – válaszolta a macska.

Ebben a pillanatban a szekér egy nagyot döccent az úton és a kalács kiesett a zsákból. Azonban a kutya és a macska úgy veszekedtek, hogy egyikük sem vette észre.

Amikor hazaérkeztek, még mindig veszekedtek.

– Na, gyertek ide, hogy elosszam köztetek a kalácsot! – mondta a gazdájuk otthon.

Azonban a kalács ott maradt az út szélén, és sem a kutya, sem a macska nem kapott belőle.

Így járt a két veszekedős barát.

Ezért ne feledjétek, gyerekek, ti sem: pillanatnyi előnyökért soha ne adjátok fel a barátságot!

Benedek Elek

A kis kofa

Itt van minden ennivaló,
Jöjjetek,
Csirke, tojás, petrezselyem,
Vegyetek.
Tyúkom-búkom, én neveltem,
Én bizony,
De hogyha jól megfizetik,
Eladom.

Úgy tudják meg, az én nevem
Pannika,
Isten úgyse, a csirkékbe'
Nincs hiba.
Olyan szépen elcsipegnek:
Csipp, csipp, csipp...
S elhallgatnak, hogyha mondom:
Csitt, csitt, csitt!

Ide, ide, ne szaladjon, nagysága!
Egy pár csirke egy forintért nem drága.
Tyúkom-búkom, én neveltem, én bizony.
De már alább egy krajcárral sem adom.

Rajka Terézia

Könyvnyomás

Régebben mind kézzel írtak
Mindenféle könyveket,
Könyvtárakat látni csak mint
Ritkaságot lehetett.

Guttenberg, egy német ember
Talált reá végtére
Az olcsó és gyors könyvnyomtatás
Jeles mesterségére.

Hasznára lőn mindeneknek,
Nem csak egyes hazának;
És általa nagy emlékű
Nevet szerzett magának.

Örök-tartó kinccsel bír, ki
Olvasni és írni tud;
Ezáltal sok szépnek, jónak
Bírásához könnyen jut.

Aki rest a tanulásra,
Maga ellen vétkezik.
Gyermek, használj minden percet,
Mert az idő eltelik.

Romhányi József

Sírfeliratok

Zebra:
Egy tévedés áldozata vagyok.
Az elefánt átkelt rajtam gyalog.

Seregély:
Elhunytam, mert az idén
sörét nőtt a venyigén.
Szüretkor a puskák
rám szórták a mustját.

Hangya:
Kinek járandója csak egy apró morzsa,
ne kapjon fel veknit, mert ez lesz a sorsa.

Nerc:
Hogy lenyúztak, ó, én árva,
elvittek az operába!
Lógott ott még hód, nyest, menyét.
Ó, hogy utálom a zenét!

Gödény:
Ha volna sírkövem, megtudnád belőle,
azért nincs, mert azt is elittam előre.

Egy sáska a hadból:
Vajon én nyugszom itt, vagy egy másik sáska?
...Várnom kell az esti névsorolvasásra.

Vakondok:
Feltemettek. Az se tudom, kicsodák.
Most felülről szagolom az ibolyát.

Cerkóf:
Azt hittem, hogy a kókusz még éretlen.
Tévedtem.

Hülye tyúk:
Csábos voltam csitri jérce koromtól.
Az érckakas rám ugrott a toronyból.

Galamb:
Dörgedelmes intelmemből tanulj, hogyha tudsz:
Az ágyúcső égnek mered, mégsem galambdúc.

Lajhár:
Lustább voltam én, mint mások.
Pihengettem. De ez már sok!

Vidor Miklós

Nyelvgyötrők

Roppant bottal
koppantottam,
szöcském csacskán
szökkent,
papnadrágban
kappant fogtam,
macskám fecskét
hökkent.

Derengett,
borongott,
merengett,
szorongott,
kerengett,
dorong ott,
de nem vett
korongot.

Körbe pörg e
görbe körte,
hat gödörbe,
vak tükörbe,
fürge ürge
sürg e zűrbe,
őt gyötörd, te
rőt ökörke.

Szakállas
sakál,
ha választ,
csak áll.
S e nóta
dacára
spenót a
szakálla.

Szegénylegény e vén cserény
alatt,
elél, evén szerény lepény-
halat,
szeszély fején e szép kemény-
kalap!
De félek én, mesém henyén
halad,
s felén e rémlegény belém
harap.

Hegedüs Géza

Szürrealista kép

A réten rákot rág a róka,
hogy vörös farka reng belé,
a Rába-parton reggel óta
rohan egy őrült Győr felé,
rikolt a révész, heherészve
csap rossz ricsajt a parti réce,
röhög a piktor – mit tehet?
Fest szürreális képeket.

Jánky Béla

Nyelvgyötrő

Hat vak makk
meg hat vak bab
napmartlapra
házat rak.

Rak hat vak makk
hat falat,
hat falat hat
vak bab rak.

Vakmakklak,
vakbablak –
martlaplakon
vakablak.

Lázár Ervin

FOCI

Odajön a fiam, elgondolkozva néz rám. Mint egy mélytengeri búvár a víz alól, kiemelkedem a munkából, mert látom, hogy valami fontosat akar kérdezni.

– Apu, Isten szokott focizni?

Furcsa képet vághatok, mert egy ijedt kis fintor fut át az arcán, bólint, mint aki a tekintetemből megértette, hogy sületlenséget mondott. Nem is alkalmatlankodik tovább, elmegy. Hosszan bámulok utána, a hátán is látom, hogy elszomorodott. Na, mormogom magamban, most megbántottam. Próbálok visszazökkenni a munkába, de a távolodó, szomorú hát emlékképe nem hagy. Persze, mindig ez a hülye foci! Tele van a feje focistanevekkel, gólpasszokkal, cselekkel, bombákkal, hosszú indításokkal. A gólokról nem is beszélve. Betéve tudja a világbajnokság összes gólját... Na, ebből elég! Hol is tartottam? De kicseleznek a betűk, a téren vagyok... Fociznak a srácok a téren, egy rosszul eltalált labda nagy ívben repülne az autók közé, de ott jön egy elegánsan öltözött úr, diplomatatáskával, hopp, egy fantasztikus légstoppal leveszi a lasztit, a jobb lábáról átteszi a balra, dekázik egy kicsit, bámulatos a technikája, az égbe rúgott labda pontosan a vállára esik, vállal veszi le, egy kicsit egyensúlyozza, „fölvállazza" a fejére, pörgeti a homlokán, aztán le a térdére, pattogtatja, dekázik. Nincs mese, ez egy labdaművész. Megindul a labdával a srácok felé, a háta mögé emeli, egy oxforddal maga elé teszi.

– Na, vegyétek el – az arcán játékra kész mosoly.

A fiúk rárohannak, de a diplomatatáskás habkönnyű cseleivel szemben tehetetlenek. Már ott áll a kapu torkában, elfekteti a kapust, lő, gól. A srácok szájtátva állnak, ilyet még nem láttak. Az idegen meg már nincsen sehol. „Mi volt rajta olyan furcsa?" – kérdezi az egyik fiú. „Nem láttad, fénylett az arca!" ...Na tessék, nem vagyok normális! Most aztán ennek vége, koncentrálok és... Tulajdonképpen miért lenne idegen Istentől a játék? Hogy is írta József Attila? Ha a téren játszanak a gyerekek, Isten közöttük őgyeleg. Miért ne?

Nagy elhatározással fölállok. Rányitok a fiamra.

– Gondolkoztam a dolgon – mondom eltökélten –, Isten igenis szokott focizni.

Kivirul.

– Akkor meg lehet rá kérni?

– Mire?

– Hogy álljon be egy kicsit a magyar válogatottba.

Aha, hát erre ment ki a játék.

– Akkor még bejuthatunk az Európa-bajnokság döntőjébe – mondja kérlelően, mintha bizony az én elhatározásomon állna vagy bukna a dolog.

– Azt gondolom – ráncolja a homlokát –, hogy neki öt perc is elég volna. Csak öt percre álljon be.

Nem rossz! Tessék elképzelni a meccset. Öt perc van hátra, az ellenfél három-nullra vezet. A hangosbemondó bemondja, hogy a magyar csapat cserél. Limperger helyére beáll... hogy kicsoda, nem lehet megtudni, mert a nagy zsibongásban nem érteni a nevét... meg hát három-nullnál?! Ugyan, kérem!

Azért az új játékosban van valami figyelemreméltó. Látják? Hallják, ahogy elhalkul a lárma? Micsoda halotti csend. És aztán micsoda ováció! Negyven méterről, mintha zsinóron húzták volna. Ekkora gólt! De hiszen ez csak a kezdet. Sziszeg a közönség, kéjesen sóhajt, ordít, tombol. Te Úristen, ekkora játékos! Naná! Négy-háromra győzünk.

– Mit gondolsz, beáll?

– Reménykedjünk – mondom, és visszaballagok a munkámhoz. De sehogyan sem akaródzik visszajutni hozzá. A betűk helyett egyre csak azt a fénylő alakot látom a pályán.

– Istenem – motyogom magamban –, mi az neked, tedd meg már, ha ez a gyerek annyira kéri. Állj be öt percre. Vagy kettőre. Akárha láthatatlanul is. Segítsd ezt a szegény csetlő-botló csapatot. S ha már itt jársz köztünk, és volt öt perced a focira, miután leveszed a szerelésed, lezuhanyozol és újra utcai ruhába öltözöl, ne hagyj itt rögtön bennünket. Mert nemcsak a csapat csetlik-botlik. Állj egy kicsit a hátunk mögé, tedd a vállunkra a kezed.

Valaki megérinti a vállam. Hátrakapom a fejem. A fiam.

– Megígérte? – kérdezi.

– Meg – mondom elszorult torokkal.

Látod, Uram, most már nincs visszaút.

Papp Róbert

Egy vers Milánnak a fociról

Egyik kicsi tanítványom
Azt az egyet kéri,
Hogy a legjobb focistákról
Írjak verset néki.

Idefigyelj! Kicsi fiú,
Nyisd ki füled, Milán!
Tudod, hogy a legjobb csapat
Nem más, mint a Milán.

És a Reál kapujában
Tuti biztos siker,
Legkiválóbb hálóvédő
Casillas, az „Iker".

Hát akitől meccsről meccsre
Megrezzen a háló,
Király-csapat cselkirálya
Te vagy, Christiano!

Argentína, Barcelóna
Bizony, kicsit messzi,
Mégis mindkét sztárcsapatban
Jól helytáll a Messi.

Magyarország üdvöskéje
Balázsunk, a Dzsudzsák,
Rettegnek a kapusok, mert
Lövései furák.

És ha elég szorgalmas vagy
Sokat edzel, Milán,
Hidd el, bármely nagy csapatba
Beférsz Te is simán.

Kedves Irkások!

Mindig fülig érő mosoly ül ki az arcomra, amikor az Irká*nak küldött borítékból általatok írt vers vagy mese kerül elő. Az elmúlt lapszámokban, ahogyan azt magatok is láthattátok, sokat le is közöltünk verseitekből. Most pedig megmutatjuk, hogy „bezzeg az én időmben" milyen verseket küldtek be az* Irka*-olvasók. A következő lapszámokban egy-egy oldalt a régi* Irkákban *megjelent olvasói verseknek tartunk fenn. Fogadjátok őket szeretettel, s ha esetleg a szerzőben a szomszéd nénit vagy bácsit, valamelyik tanárotokat, rokonotokat ismernétek fel, mutassátok meg neki egykori irományát! Reméljük, szép emlékeket ébreszt majd benne.*

Üdvözlettel: Espán Margaréta

Madarak, madarak

Madarak, madarak,
ti örök vándorok,
vajon merre visz az utatok?
Talán délre vagy kelet felé?
Ezt nem tudhatom,
de abban biztos vagyok,
hogy nem mentek el örökre,
mert a vágy bennetek él,
hogy visszajöjjetek – Ide!

Hájas Zsolt, *4. oszt., Bátyú, 2001.*

Irka

Nagyon szeretem az Irkát olvasni,
mert sok jót lehet belőle tanulni.
Kisgyermekek kedvenc lapja,
nagyon örül, ha megkapja.
Vannak benne: mesék, versek,
érdekes történetek.
Mindig más színben pompázik,
mint a pipacs, úgy virágzik.
De jó barát ez az Irka,
minden gyerek csak ezt fújja.

Csulák Evelin, *Gut, 2004.*

Születésnap

A születésnap olyan nap,
mely egyszer van egy évben.
A legszebb nap:
szülők és barátok,
csoki és cukorka...
De ha édességet nem kapok,
akkor is a legszebb nap.

Hidi Katalin, *4. oszt., Csap, 2001.*

Matekóra

Harmadik a matekóra,
tanárunk is elkezdi;
mondókáját, míg ki nem csengetnek,
be nem fejezi.

Alig várjuk, alig várjuk,
mikor csengetnek már ki;
ez a drága 45 perc
az egész napunkat elveszi.

Tanárunk csak papol, papol,
függvények, egyenletek...
Olyan, mint a drogfüggők,
csak az anyag érdekli.

De ha mégis jó napja van,
beszél ő másról is;
Mondókája a következő:
„Függvények, egyenletek..."

Marina Izabella, *7. oszt., Aknaszlatina, 2003*

Falinaptár

Falinaptár, az van nekem,
falra rakom, azt nézhetem,
napok múltát figyelhetem.
Falinaptár, mondd el nekem,
a karácsony mikor jön el?
És a húvét, a nyuszika,
hány nap múlva kerül sorra?
E kérdésekre választ nyerhetsz,
ha a falinaptárra tekintesz.

Varga Nikolett, *Csepe, 2009*

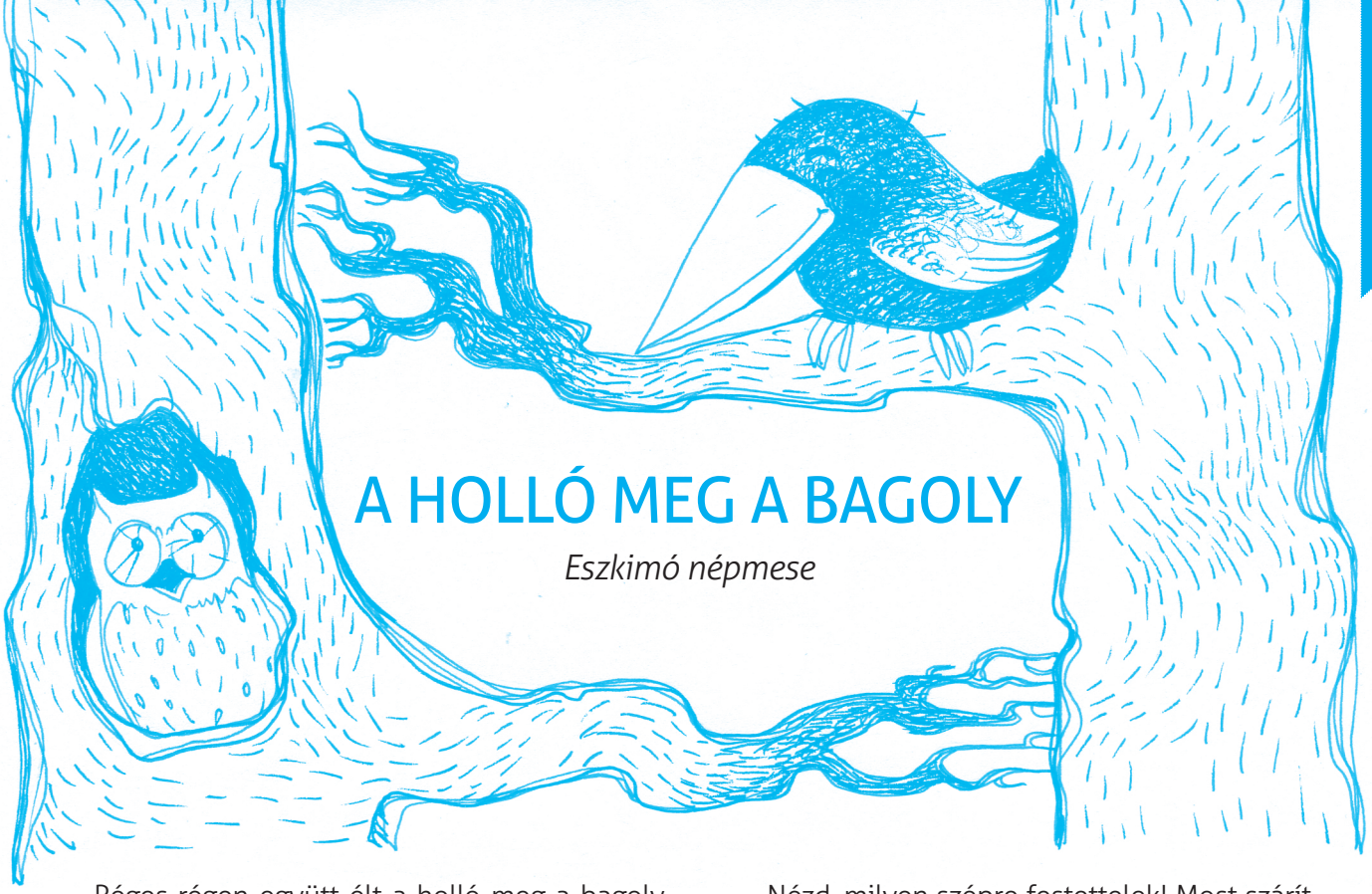

A HOLLÓ MEG A BAGOLY

Eszkimó népmese

Réges-régen együtt élt a holló meg a bagoly. Békében éltek, jó egyetértésben. Együtt jártak élelem után, testvériesen megosztottak egymással mindent, nem láttak szükséget semmiben.

A holló fehér volt. Fehér volt a bagoly tolla is. Sok évet megértek, megöregedtek, s ahogy őszültek, fehérebbek lettek a hónál.

Azt mondja egyszer a bagoly a hollónak:

– Megvénültünk anélkül, hogy valaha is szépek lettünk volna. Milyen szép tarka a többi madár tolla: piros, fekete, szürke. Bennünket, kettőnket csak a rövid nyarakon vesznek észre, amikor minden kizöldül.

– Bizony – mondta a holló –, amikor a havon ülünk, senki sem vesz észre bennünket.

– Fessük be egymást – tanácsolta a bagoly. – Először te engem, aztán én téged.

Ráállott a holló. Jó fekete, zsíros kormot kapart a mécses kanócáról, ecsetnek kihúzott egy tollat a farkából, és megkérte a baglyot, hogy üljön nyugodtan. A bagoly egy kőre telepedett, a holló meg szép óvatosan kezdte festeni a tollát. Körbejárta a követ és fekete foltocskákat pötyögtetett a bagoly minden egyes tollára. Festette, ékesítette és azt gondolta magában:

„Olyan gyönyörűre festem, amilyenre csak tudom! Ha meglátja a munkámat, ő is szépre festi az én tollamat."

Sokáig munkálkodott a holló.

Elunta a bagoly az üldögélést, azt gondolta magában: „Agyonfáraszt ez a holló. Majd ha rá kerül a sor, én megmutatom neki, hogy egy pillanat alatt el tudok készülni."

A holló végül az utolsó pöttyöt is rápöttyentette a bagolyra, és azt mondta neki:

– Nézd, milyen szépre festettelek! Most szárítkozz meg a szélben, aztán te fess be engem!

Úgy tett a bagoly. A szélben megszárítkozott, aztán megkérte a hollót, hogy üljön nyugodtan.

A holló egy kőre telepedett, de a bagoly azt mondta neki:

– Ne oda, a kő mellé! Én másképp festelek téged! Hunyd be a szemed, csak akkor nyisd ki, ha szólok!

Leült a holló a kő tövébe, összehunyorította a szemét, várt.

A bagoly meg gyorsan jó sok zsíros kormot gyűjtött, rátelepedett a kőre, és fejétől a farkáig végigöntötte a hollót. Az egy szempillantás alatt koromfekete lett.

– No – mondta a bagoly – , most szárítkozz meg a szélben, aztán nyisd ki a szemed, és nézd meg magad. Egy pillanat alatt befestettelek, mégis észrevesz ezentúl mindenki télen és nyáron is!

Megszárítkozott a holló a szélben, aztán kinyitotta a szemét, megnézte magát, és rárivallt a bagolyra:

– Mit csináltál velem! Koromfekete lettem, most majd messziről észrevesz minden nyulacska, minden egérke! Hogy szerzem meg magamnak az eleséget? Mindenki meglát!

– Hiszen magad akartál szép lenni! – mondta a bagoly.

Most haragudott csak meg igazán a holló!

– Mennyit vesződtem én veled! Te most valóságos szépség vagy! Engem meg befeketítettél. Feketék lesznek a fiókáim is. Takarodj, bagoly, takarodj előlem!

Megijedt a bagoly. Messzire elrepült.

Azóta fekete a holló, azóta pöttyös a bagoly.

A bagoly most sem mer a holló szeme elé kerülni – fél tőle.

A TACSKÓ

A tacskó német eredetű, rövid lábú és kistermetű munkavadászkutya. Közkedvelt elnevezése a német nevéből, a dachshundból eredő dakszli, amely borzkutyát jelent. A tacskót borzvadászatra tenyésztették ki. A borz föld alatt él, és meglehetősen agresszív állat. A tacskó rövid lábai miatt közel van a szagokhoz, remekül ás, és a föld alá is követi zsákmányát. Aki erdő közelében él, számoljon azzal, hogy kutyája elszökhet vadászni.

A tacskó rövid lábai ellenére sportos és mozgékony. Marmagassága 16-26 cm, tömege: 3,6-9 kg. Méretét tekintve lehet törpe, standard vagy kaninchen (nyulász fajta), szőrzete alapján pedig rövid-, hosszú- és szálkásszőrű.

Makacs és önfejű természetű, ezért kisgyerekes családok számára nem igazán ajánlatos a tartása, mert hajlamos odakapni. Jól lehet viszont tanítani őket. Makacskodnak ugyan, de következetességgel ez leküzdhető. Ha viszont egyáltalán nem foglalkozunk vele, rossz és neveletlen lesz. Egyébként hajlamos lehet mindent „kiásni", beleértve a kanapét vagy a szőnyeget is.

A tacskó a tökéletes lakásba való kutya. Kicsi lábai miatt nem igényel hatalmas sétákat, vagy nagy befutkározható tereket. Sétáltatni azért kell. De ha rossz az idő, akár az is megteszi, ha a lakáson belül futunk vele pár kört.

Fodor-Nagy Gergely

Hosszú-, szálkás- és rövidszőrű tacskó

HOGYAN VÁLASSZUK KI A HALAINKAT?

A következő szempontokat mindenképp vedd figyelembe akváriumi halaid kiválasztásánál!

A forma. A halak formája rendkívül különböző, gyakran az életmódjuk befolyásolja azt. A hosszúkás halak jó úszók, az akvárium vizének középső részén úsznak. A lapított testű halak nem olyan jó úszók, a lassú vagy állóvizeket szeretik. A lapos hasú halak pedig gyakran a fenéken élnek. A nagyon eredeti, különös formájú fajok a vízfelszín közelében úsznak.

A társas hajlam. Ha az ember többfajta halat akar együtt tartani, jobb a társaságkedvelőket választani. Persze vannak magányos életmódot élő halak. Azokból a különböző fajokból, melyek rajokban szeretnek élni, egy akváriumba 2-3 fajt érdemes választani, s mindegyik csapatba 6-12 példányt válasszunk. Az akvárium népességét kiegészíthetjük néhány magányos fajjal, például olyanokkal, melyek a fenéken szeretnek élni.

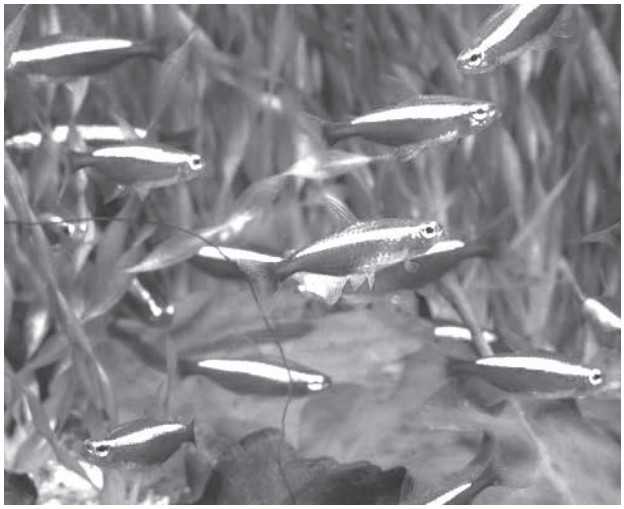

Az egészséges hal. A hal színe legyen élénk, az úszói szétterülők és semmi gyanús jel (seb vagy folt) ne legyen a testén.

A vízminőség. Az akvárium vizét már a halak érkezése előtt hasonlóvá kell tenni ahhoz a vízhez, amely a származási helyükön található. Vannak fajok, melyek ragaszkodnak a savas vízhez, mások viszont a kemény, meszes vizet szeretik.

Mibe kerül? Nem biztos, hogy a legszebbek a legdrágábbak, és fordítva: nem biztos, hogy amelyiknek szerényebb a külseje, és nem olyan színes, az nem is lehet csodálatos.

Állatbarát.hu

Pósa Lajos

Cica-iskola

Mennek a kis cica-micák
Szép sorjába...
Befordulnak párosan az
Iskolába.

Találgatják: mi lesz mára
A leckéjük...
De nehéz volt a tegnapi
Ábécéjük!

„Csend, ha mondom! – tanítójuk
Dorombolja. –
Aki nyávog, kiállítom
A sarokba!
Mici, Rici, Frici, Pici
Mind itt vannak?
Húzd meg csak a fülét annak
A kamasznak!

Hadd lám: hol a palavessző,
Palatábla?
Legkövérebb egeret rá
Ki pingálja?"

Cica-micák nekidűlnek,
S úgy pingálnak...
Hogy örülnek a fülinek,
A farkának!

Egyszerre csak egy lyukból egy
Egér fut ki...
Valamennyi cica-mica
Aló, usgyi!

„Tanító úr, bocsánat, hogy
Kiugrálunk!
Ennél szebbet, ennél jobbat
Nem pingálunk!"

Móra Ferenc

Aranyos Ágica

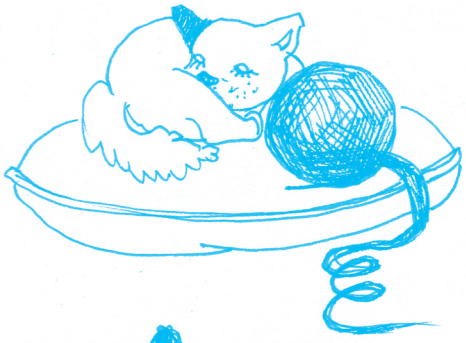

„Mi van a kezedben,
aranyos Ágica?"
„Ábécéskönyv biz ez,
kendermagos cica!"

„Mi jó lehet abban,
aranyos Ágica?"
„Van ebben egér is,
kendermagos cica!"

„Beállok deáknak,
aranyos Ágica!"
„Meddig leszel deák,
kendermagos cica?"

„Csak míg az egeret
kifogom, Ágica!"
„Le is vizsgáztál már,
kendermagos cica!"

ÁLMODNI HÍVUNK

Kossuth-díjas magyar írónk, költőnk, Csukás István egyik gyermekregényének egy részletét hoztuk most el nektek. Ismered valamelyik művét? Egészen biztosan, hisz az ő tolla alatt született meg Süsü, a sárkány, Mirr-Murr, a kandúr, A Nagy Ho-ho-ho-horgász, Sün Balázs és Pom Pom is.
A most ajánlott meseregény főszereplője Lackó, akit hívtak „Lászlónak is meg Lacinak is meg Lacikámnak is meg Laci-Pacinak is, de ő a legjobban a Lackót szerette". Külsőre éppen olyan volt, mint egy átlagos kisfiú, ám mégis különbözött másoktól, mert másoknál sokkal álmodozóbb volt. Egy keddi napon egy gyönyörűséges üveggolyót talált, amelyet meglepő gyorsasággal és hirtelenséggal sikerült is elveszítenie egy kilyukadt nadrágzseb miatt. Aznap éjjel olyan erősen törte a fejét azon, hogy hol is veszthette el, hogy álmában is azt kereste. És közben nagyon sok fura alakkal találkozott, például három nyúllal és egy pókkal is, akik Kálmán bácsi, a parkőr lekicsinyített mását próbálták megtanítani nevetni...

Csukás István

UTAZÁS A SZEMPILLÁM MÖGÖTT

(Részlet)

Úgy szeretnék nagyobb lenni!

A pók arrébb húzta Lackót, egészen ki a bokor elé.

– Gyere arrébb, mert nem bírom hallgatni! Mi türelmesek vagyunk. És meg is tanítjuk nevetni. De most nem bírom hallgatni, valahogy az idegeimre megy!

Lackó megértően bólogatott, nem csoda, hogyha Kálmán bácsi a pók idegeire megy, egyáltalán nem csoda.

De ahogy ezt az egész kísérletet nézte, fúrta valami az oldalát; gondolkozott: megkérdezze, ne kérdezze? Aztán mégis megkérdezte [...]

– És felnagyítani is tudsz?

A pók kicsit hencegve vágta rá:

– Persze hogy tudok! Semmiség az egész! [...]

– És engem is fel tudnál nagyítani?

A pók mégis észrevehetett valamit, mert egy pillanatig fürkészve nézte Lackót, de azért válaszolt:

– Persze, hogy fel tudnálak! De nem ajánlom.

– Miért? Miért nem? – Lackó nehezen tudta titkolni csalódottságát, amiért a pók nem ajánlja, meg persze az örömét is, hogy esetleg meg tudná csinálni.

A pók szűkszavúan vetette oda:

– Nem szabad türelmetlennek lenni! Mindennek eljön az ideje!

Lackó elhatározta, nem tágít.

– És ha megkérlek? Csak egy picit! Csak egy icipicit! Úgy szeretném! Úgy szeretnék nagyobb lenni!

A pók komolyan s hosszasan nézte Lackót, kipirult arcát, kipirult fülét, s barátságosan, rábeszélő hangon és szelíden így szólt:

– Lesz idő, amikor majd újra gyerek szeretnél lenni. Milyen türelmetlenek vagytok, ti emberek! Az idő sohasem fogy el. Mindig ugyanannyi lesz előtted, mint mögötted. Vagyis mindig középen fogsz állni. Mindig ugyanannyi lesz az emléked, mint amennyi a kíváncsiságod. Erre ti mit csináltok? Naptárakat rajzoltok, és ébresztőórákat szerkesztetek, gyűjtitek, méritek és zsugorgatjátok, ami elfogyhatatlan!

Lackó nem törődött a hosszú prédikációval, makacsul megismételte:

– Úgy szeretném!

A pók nem is prédikált tovább, biccentett, s azt mondta kurtán:

– Na jó! Nem bánom. – Majd hozzátette súgva: – De gyerünk arrébb, oda a nagy bokor mögé, hogy ne zavarjuk a többieket!

A nagy bokor mögé mentek, a pók felmászott egy kiálló gallyra. Lackó dobogó szívvel állt meg előtte.

– Figyelj! – súgta a pók.

Lackó izgatottan biccentett, hogy figyelni fog, nagyon is figyelni fog!

– Kezdődik! – súgta a pók.

Lackó egyszer csak hangot hallott jobb felől:

– Lackó! Megcsináltad a leckédet? A leckédet! A leckédet!

A hang felé nézett, egy nagy kontyú nénit látott.

– Ő kicsoda? – kérdezte súgva a póktól.

– Ő lesz majd a tanító nénid! – súgta vissza a pók.

Lackó ekkor gyorsan végignézett saját magán, s dobogó szívvel látta, hogy nagyobb, sokkal nagyobb, mint az előbb volt! Már majdnem a bokor közepéig ér a feje.

De nem sokáig gyönyörködhetett magában, újra hangot hallott. A hang szigorú volt és parancsolóan pattogó.

– Állj egyenesen! Egy-kettő! Mellet ki! Hasat be! Sza-bá-lyo-san lélegezz! Egy-kettő! Egy-kettő!

Odanézett, s egy tornatrikós, izmos férfit látott, síp lógott a nyakában madzagon.

– És ő kicsoda? – kérdezte fél szájjal súgva a póktól.

– A tornatanár! Ő az, aki majd megtanít egyenesen állni meg szabályosan lélegezni. Meg csupa ilyen fontos dologra.

– Egy-kettő! – szólt rájuk szigorúan a tornatanár.

– Hm! – mondta a pók.

A tornatanár eltűnt. Helyette egy kövér, nagy bajszos, ünneplőbe öltözött bácsi jelent meg, kezében papír, arról olvasta a beszédet. Hangja szépen zengett, mint a nagyharang.

– Most, hogy kiléptek az ÉLETBE! Most, hogy az életbe KILÉPTEK! Most, hogy léptek EGYET az életbe! Az életbe, hogy kiléptek, MOST! És HOGY AZ életbe most kiléptek...

Lackó gyönyörködött egy ideig a szépen zengő hangban, majd a bokorhoz hajolt s megkérdezte:

– És ő?

– Ő az igazgató bácsi! Éppen búcsúztat – súgta a pók.

– És hova lépünk ki?

– Hallod: az életbe! De pszt! Ne zavarjuk!

De az igazgató bácsi már eltűnt, biztos mindent elmondott már, ami a papírra volt írva.

Lackó a pókra nézett.

– S mi lesz, ha kiléptem az életbe?

– Figyelj! – súgta a pók.

Egyszer csak egy még erősebb, még zengőbb hang szólalt meg; Lackó odanézett, egy lobogó hajú szónokot látott. Hosszú ujjával éppen őrá mutatott, s beszélt, beszélt, alig vett levegőt.

– És átadom a legnagyobb díjat, a híres feltalálónak, az emberiség jótevőjének, aki feltalálta a kifogyhatatlan fagylaltot!

Lackó elpirult örömében, a pókra nézett, de mire megkérdezhette volna, hogy ki ez, már újabb hang szólalt meg, s szónokolt zengőn.

– Én pedig átadom a legeslegnagyobb díjat a világ legerősebb emberének, aki fél kézzel felemel egy autóbuszt, vagy egy trolibuszt, vagy egy traktort, vagy egy erdei vasutat, vagy egy szilvalekvárfőző üstöt tele lekvárral!

Lackó irulva-pirulva hallgatta, szerényen magára mutatott, hogy ő az? Róla beszél a szónok? De a második szónok is eltűnt, átadta a helyét a harmadik lobogó hajúnak.

A harmadik szónok a meghatottságtól elcsukló hangon beszélt, egy óriási zsebkendő volt a kezében, és folyton belefújta az orrát, trombitált, majd a könnyeit törölgette.

– Én pedig átadom ezt a csokoládét a világ legjobb festőjének...

Lackó nagy tapsot hallott meg éljenzést meg lábdobogást, zavarában még jobban elpirult, és behunyta a szemét.

Így állt egy-két pillanatig, mikor újra a pókot hallotta:

– Hm, hm! Ennyi elég! Vissza!

Megszűnt az éljenzés meg a lábdobogás, Lackó kinyitotta a szemét, a pókot kereste, a pók ott ült újra a feje fölött a gallyon.

– Ez mind én leszek? – kérdezte Lackó ámulva.

A pók mosolyogva bólintott.

– Nagyon érdekes volt! Köszönöm! – szólt fel Lackó.

– Nincs mit! – mondta a pók. – És hidd el, minden érdekesebb lesz a maga idejében! Minden sokkal érdekesebb!

Lackó gyorsan végignézett saját magán, újra ismerős volt minden, a testmagasság, a térdén a sebhely s a rövidnadrág, amelynek kilyukadt a zsebe. [...]

A GÚNÁROM FEKETE...

A dal szövege:

1. A gúnárom fekete, azt az egyet megtette,
térdig érő nagy sárba nem, nem, nem,
nem talált a párjára.
2. A gúnárom fekete, azt az egyet megtette,
térdig érő nagy sárba rá, rá, rá, rátalált a párjára.

A játékosok kört alakítanak, kiszámolnak egy gúnárt a kör középre. A dalt énekelve körbejárják őt, majd az 1. versszak végén a kör irányt vált. A 2. versszakban, mikor azt énekelik: „...rá, rá, rá" , akkor mindenki tapsol, a gúnár pedig rátalál a párjára, majd helyet cserél vele.

HATAN VANNAK...

A játékosok kört alakítanak, kiszámolnak egy libát a kör közepére, akit énekelve körbejárnak (a dal szövegét és dallamát a következő oldalon találod). A dal végén mindenki párt választ magának, akivel leguggol. Akinek nem jutott pár, annak azt kiabálják: „Te vagy a gúnár!" A gúnár középre áll, s kezdődhet egy újabb kör.

MÉLY KÚTBA TEKINTEK

A gyerekek kézen fogva kört alkotnak. Egy gyerek a kör közepén guggol. A többiek körbejárva énekelik:

„Mély kútba tekintek,
Asszonyomat/legényemet látom (attól függően, hogy lány vagy fiú van-e a kör közepén)
Bíborban, bársonyban,
Gyöngyös koszorúban."

Itt megállnak, majd a kör közepén guggoló gyerek hangosan mondja:

– Kútba estem!

A körben állók kérdezik:

– Ki húzzon ki?

A kör közepén lévő gyerek kiválasztja, hogy ki húzza ki a kútból. A kiválasztott kérdezi:

– Hány méterről?

A körben guggoló gyerek mond egy számot. Guggolva marad, megfogja a másik kezét, akinek a számnak megfelelő lépést kell tennie hátrafelé, maga után „húzva" a másikat, akinek ugyanennyit kell ugrania. Ezzel ér véget a játék, majd új guggoló kerül a kör közepére.

KACSINGATÓS

A játékosok párosával állnak föl (egyik a másik háta mögött), kör alakban. A hátul állónak kezeit a háta mögött össze kell kulcsolnia és az előtt lévő gyerek bokáját néznie. Egy gyerek pár nélkül marad, ő áll a kör közepén. Rákacsint valakire, annak pedig meg kell próbálnia odaszaladni hozzá és a háta mögé állni, viszont a mögötte álló ezt megpróbálja megakadályozni (nem szaladhat utána, hanem még akkor kell elkapnia, mikor az elindul). Ha sikerül megakadályozni, hogy az előtte álló elfusson tőle, akkor helyet cserélnek, és ugyanaz a gyerek kacsint megint. De ha a párja ott tudja hagyni, akkor ő marad pár nélkül és ő kacsint.

NINDZSA

(Szabadtéren vagy nagy teremben játszandó.)

Kijelölünk egy rajtvonalat, majd a játékosok – egy kivételével – felsorakoznak a vonal mögött. Néhány méterrel eléjük háttal áll a megmaradt játékos. A feladat, hogy a többiek észrevétlenül, halkan, mint egy nindzsa, lopakodjanak a háttal álló gyerekhez. Amikor ő hirtelen megfordul, a többieknek rögvest mozdulatlanná kell válniuk. Akinek ez nem sikerül, kiesik. A végső cél megérinteni a háttal álló gyerek vállát. Akinek ez sikerült, helyet cserélhet vele.

FORDÍTOTT BÚJÓCSKA

A hagyományos bújócska kifordított helyzetéből indul a játék: egy ember bújik, a többi számol. A számolóknak kijelölünk egy helyet, ők együtt és hangosan, a szemüket eltakarva számolnak. A bújó addig elbújik. A számolók aztán keresésbe kezdenek, szétszóródva a terepen. Aki megtalálja az elbújtat, nem szól a többieknek, hanem megpróbál észrevétlenül mellébújni. Így egyre kevesebb ember keres, de ez az elején fel sem tűnik, csak az egyre nagyobb csendből sejtheti a kereső, hogy kezd magára maradni. Aki utoljára veszi észre a csoportot, az lesz a következő körben a bújó.

HATAN VANNAK

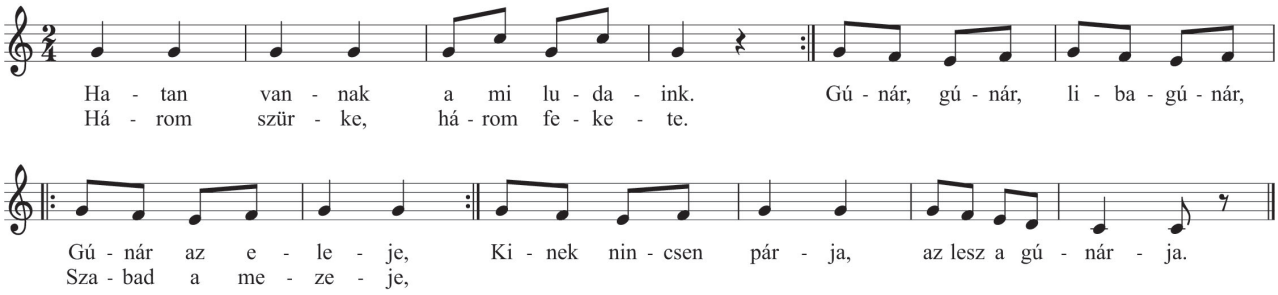

SZÉLRŐL LEGELJETEK *(Magyar népdal)*

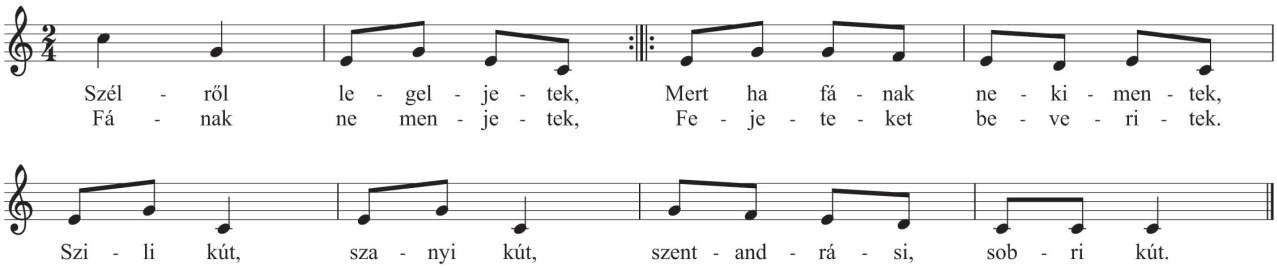

SZEGÉNY LEGÉNY *(Magyar népdal)*

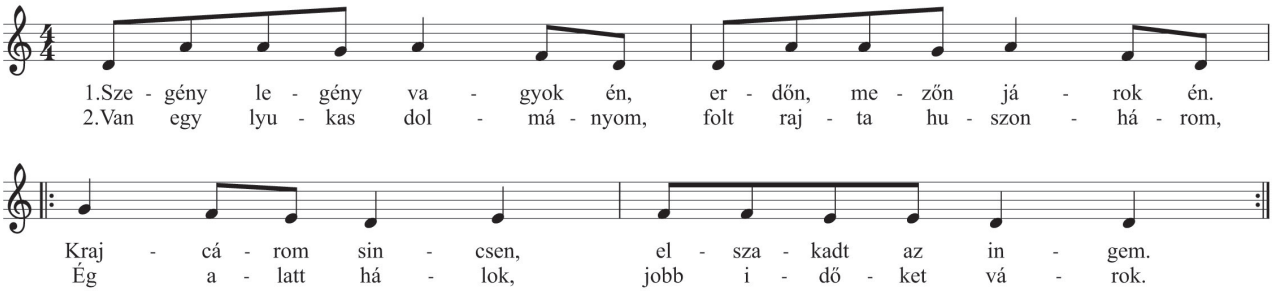

ARRÓL ALÓL *(Magyar népdal)*

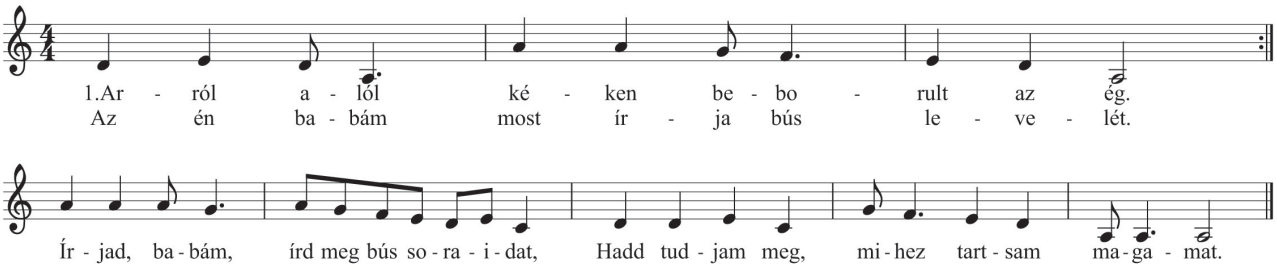

2. Sárgára van a kaszárnya befestve,
Harminchárom barna legény van benne,
Nézz fel, babám, a felső emeletre,
Három éve, hogy ott szenvedek benne.

3. Kitöltöttem három évet, hat napot,
Kapitány úr, szalutálni nem fogok,
Szalutáljon az a bundás reguta,
Kinek hátra harminchat bús hónapja!

Fesd ki !

Szalai Borbála

Indul a nap jó reggelt!

Felkel a nap
jókor reggel,
útnak indul
fényes kedvvel.
Felfelé hág
a kék égen –
s félúthoz ér
éppen délben.
Mégsem áll meg,
nem ebédel,
komótosan
továbblépdel...
Lassacskán megy,
mendegél,
pont estére célba ér:
megérinti
az ég szélét,
s el is oltja
aranyfényét.

HU/MORZSÁK

Hatalmas vihar tombol. A kislány kéri az anyját:
– Mami, úgy félek, aludj ma velem!
– Nem lehet, kicsim. Én apuval alszom.
A kislány magában:
– Micsoda egy puhány...

– A róka nagyon ravasz jószág, igen könnyen rászedi az embert – meséli egy vadász a barátainak. – Nemrég egy álló napig voltam a nyomában egynek, és mikor végre lelőttem, akkor derült ki, hogy kutya.

Két rendőr Amerikába hajózik tapasztalatcserére. Ahogy közelednek a parthoz az egyikük nevetni kezd, mire a másik azt kérdi:
– Mit nevetsz?
– Látod a felhőkarcolókat?
– Aha.
– Hát így nem volt nagy kunszt felfedezni Amerikát.

Megay László

Sárkány

Nem a hegyen, sem a völgyben,
hanem egy nagy mesekönyvben,
nem oly régen, mostanában
sárkány lakott egymagában.
Zord az élet, nem derű
sárkánynak, ha hétfejű.
Ha köszöntik – Jó napot! –,
emelhet hét kalapot.

ALMÁS TORTA

Hozzávalók 5 személyre: *Tészta:* 25 dkg kekszmorzsa, 1 dl almalé (szükség szerint), 5 dkg margarin. *Krém:* 1 kg alma, 3 ek. cukor (ízlés szerint), 7 dkg tejszínhabpor, 1,5 dl ásványvíz, 2 g zselatin. Dekoráció: 5 dkg tejszínhabpor, 1 dl ásványvíz, 1 közepes alma, 3 ek. cukor.

Elkészítés: *Tészta:* A kekszmorzsát a margarinnal és az almalével jól eldolgozzuk, majd egy kerek tortaformába igazítjuk, és 175 fokon kb. 20 percig sütjük. *Krém:* Az almákat lereszeljük, majd a cukorral addig főzzük, míg sűrű nem lesz. A zselatint az utasítás szerint elkészítjük. A tejszínhabport habosra keverjük az ásványvízzel. A langyosra hűlt almához keverjük a habot, majd a kekszlapra öntjük, és hűtőszekrénybe tesszük. *Dekoráció:* Az almát vágjuk szeletekre és karamellizáljuk a cukorral, a tejszínhabport keverjük habosra az ásványvízzel. Vonjuk be a tortát a habbal, és rakjuk rá a karamellizált almaszeleteket.

BIBLIAI ÁBÉCÉ

Potifár. Amikor a midjáni kereskedők megvették Józsefet testvéreitől, Egyiptomba vitték, és mint rabszolgát eladták Potifárnak, a fáraó főemberének, a testőrök parancsnokának. Potifár hamarosan észrevette, hogy az Úr Józseffel van és minden dolgát szerencséssé teszi, ezért a háza felügyelőjévé tette. Meg is áldotta az Úr Potifár házát Józsefért. Potifár felesége azonban el akarta csábítani a jóképű ifjút, s mivel az nem engedett a csábításnak, bevádolta, hogy ő akart erőszakoskodni vele. Ezért Potifár börtönbe vetette Józsefet, ahonnan csodálatos álomfejtései révén szabadult ki, s lett Potifárnál is nagyobb úr, a fáraó jószágigazgatója.

Prédikátorok könyve. Ennek az ószövetségi könyvnek az írója az élet értelmét kutatja. Úgy tekint az életre, mint egy rejtvényre, és megpróbálja megfejteni. Arra a következtetésre jut, hogy az élet titkának kulcsa Isten kezében van, az ember nem tehet mást, mint hogy bizalommal rá hagyatkozik. Életünket napról napra ajándékként kapjuk, s a mindennapi eseményekben Istennek kell adnunk a dicsőséget. Az emberek sokszor pénzre, élvezetre, hatalomra, vagyonra vágynak, de nem ezek az élet igazi kincsei. Az élet valódi értéke csak Isten ismeretében és az emberek szolgálatában található meg.

Prozeliták. Prozelitának nevezték azt, aki nem volt zsidó származású, de elfogadta Izráel Istenét, az egy igaz Istent. Az ilyen prozeliták nem zsidó létükre is megtartották a zsidó ünnepeket s a nagyobb ünnepekre elmentek Jeruzsálembe. Az első pünkösdkor is sok prozelita volt Jeruzsálemben. Ezek közül többen, majd később mások is – mint pl. az etióp kincstárnok – keresztények lettek és megkeresztelkedtek.

Próféták. A *Biblia*ban próféta az, aki az Úr megbízásából és az Úr nevében szól. Isten hívja el a prófétát, ő ad neki kijelentést és üzenetet. Ábrahám volt az első próféta, Mózest pedig „nagy prófétá"-nak nevezi az *Írás*. Szavaikkal és cselekedeteikkel tettek bizonyságot arról az igazságról, amelyet Isten jelentett ki nekik. Voltak próféták, mint Sámuel, Illés és Elizeus, akik csak élőszóval tolmácsolták Isten üzenetét, s voltak olyanok is, akik leírták vagy lediktálták látomásaikat és jövendöléseiket, mindazt, amit az Úrtól hallottak. Az *Ószövetség* utolsó harmadát az ilyen prófétai könyvek alkotják. Ezek közül négy, Ézsaiás, Jeremiás, Ezékiel és Dániel könyve meglehetősen terjedelmes. Hóseástól Malakiásig, a tizenkét úgynevezett „kis próféta" rövidebb, de üzenetükben szintén igen gazdag írásai maradtak ránk az *Ószövetség*ben. Az *Újszövetség* prófétai könyve a *Jelenések könyve*.

Puszta. Ez a szó a *Biblia*ban sivatagot, homokos vagy sziklás, kopár földet jelent. Izráel népe negyven évig vándorolt a pusztában, míg a Sínai-félszigeten, majd a Holt-tengertől dél felé nyúló mélyedésen, végül Edom határánál a Cín-pusztán át eljutott az ígéret földjére. Jézus korában a Jordántól keletre s részben nyugatra is elterülő vad és kopár sziklákkal borított területet nevezték pusztának.

Púrim. A zsidók évi ünnepe, amikor megemlékeznek arról, hogyan szabadultak meg a kiirtásukra törekvő Hámán csalárd mesterkedéseitől Perzsiában.

Pünkösd. A görög „pentekost" = ötvenedik szó magyarosodott alakja. Ez a zsidó ünnep ugyanis ötven nappal a pászka után az aratás hálaünnepe volt, amikor az új gabonából nyert lisztet és frissen sült kenyeret áldoztak az Úrnak a templomban. A keresztény pünkösd húsvét után ötven napra a Szentlélek kitöltetésének, Krisztus egyháza alapításának az ünnepe.

Püspök. A „püspök" szó a görög „episzkoposz"-ból származik, amelynek jelentése: „felvigyázó". Az Újszövetség azokat jelöli ezzel a szóval, akik felügyelnek a gyülekezetek életére. Becsületes, vendégszerető, türelmes, szíves és megértő embernek kellett lennie, és jó tanítónak, aki tisztában van azzal, mit jelent a keresztény hit.

Rabba. A mai Jordánia fővárosának, Amannak a helyén állhatott Rabba, az *Ószövetség*-beli ammóniak városa. Ógnak, Básán királyának itt volt a bazaltkőből készült, kilenc könyök hosszú és négy könyök széles nyugvóhelye. Ezt a várost ostromoltatta és foglalta el Dávid, amikor Uriást az első arcvonalba küldte, hogy biztosan elessen, és így Dávid elvehesse Uriás feleségét, Betsabét, aki annyira megtetszett neki.

Rabbi, rabbóni. Héberül „mester"-t, „tanító"-t jelent. Jézust is többnyire „Rabbi"-nak, azaz „Mester"-nek szólították. A zsidók vallási vezetői szintén szerették ezt a megszólítást, Jézus azonban arra intette tanítványait, hogy ne szóllíttassák magukat „mester"-nek, „mert egy a ti mesteretek, ti pedig mindnyájan testvérek vagytok".

ALÁZATOS SZENVEDŐ

Élt Uz földjén egy Istent félő, jámbor ember, Jób. Isten meg is áldotta javaival. Abban az időben a leggazdagabb emberek sorába tartozott.

Azonban próbára tette Isten, hogy megmarad-e istenfélő, jámbor embernek akkor is, ha nyomorúságot bocsájt rá.

Egyszer hírül hozták, hogy állatainak egy részét az ellenség elhajtotta, a másik részt a villám agyonsújtotta. Ugyanakkor egy másik ember hírül hozta, hogy háza beomlott és mindkét gyermekét maga alá temette.

Jób az akkori szokás szerint bánatában megszaggatta a ruháit. Fejére hamut hintett és így szólt: „Az Úr adta, az Úr el is vette, áldott legyen szent neve érte." Szitkozódás vagy zúgolódás nem jött ajkaira Isten ellen.

Később maga Jób is nehéz betegségbe esett. Sebek borították el egész testét és nagy kínja volt. Felesége így szólt: „Mit ér minden jámborságod és istenfélelmed? Pártolj el Istentől!" Jób így válaszolt feleségének: „Ha a jót elvettük Istentől, a nyomorúságot is el kell szenvednünk!"

Barátai értesültek Jób nagy szenvedéséről és elmentek hozzá, vigasztalták. Egyik barátja, Elihu megmagyarázta nekik, hogy Isten mindenható. Mi nem érthetjük mindig az Ő bölcsességét. Próbára teszi az embert, de ha hű marad, megjutalmazza.

Jób megvigasztalódott. Isten, meggyógyította, Újból megáldotta gyermekekkel és kétszer annyi vagyonnal, amennyi betegsége előtt volt.

Miklya Zsolt

Zsoltárzengő ábécé

Alázatos légy nagyon,
Bízzál minden új napon,
Cérnaszálon életed,
Csillag ágán mérheted,
Díszbe öltözött a föld,
Életet lehel a völgy,
Fészkét rakja kis madár,
Gazdagon terít a nyár,
Győz a fény a füst felett,
Hit szemével nézheted
Imádkozva csendesen,
Jó az Isten, jót teszen,
Kérdéseid hallja mind,
Látja arcod, rád tekint,
Lyukas edényt újra vált,
Maggal hinti a határt,
Nem hagy el, hűsége véd,
Nyomában minden tiéd
Ott is ad, hol nem remélsz,
Őriz, mindhiába félsz,
Pásztorlába nem remeg,
Rábízhatod léptedet,
S minden gondod és bajod
Szíve mélyén tudhatod,
Tudja, mielőtt te kérsz,
Tyúk vigyáz így kiscsibét,
Utolsó lehetsz ugyan,
Ünnepelhetsz boldogan,
Vérén váltva koronád,
Zengjenek víg harsonák,
Zsoltárt, zsoltárt mondj, világ.

Reggeli imádság

Szívből kérlek, Istenem,
ma egész nap légy velem.
Segíts meg, hogy jó legyek,
mindenkivel jót tegyek.
Ha rám nézel e napon,
öröm legyen arcodon.
Ámen.

Esti imádság

Kezed közé leteszem
elmúlt napom, Istenem,
Minden munkám örömöm,
a mai napot köszönöm.
Ígérem, még jobb leszek,
őrizd Uram gyermekedet.
Ámen.

TALÁLÓSOK

Rajta is van, rajtad is van,
rajta néha virág is van.
Néha pörge, néha lapos,
rá ne ülj és rá ne taposs.
Ha valaki közeledik,
egyszeribe emelkedik.

(kalap)

Felhők fölé emelkedek,
nagy-nagy repülőt vezetek.
Utasaim, az emberek,
tudják, bárhová elvihetem.
Hegyek, völgyek, tengerek felett,
mint a madár, repülhetek.
Tudjátok, hogy mi a nevem?

(pilóta)

Mássz meg engem,
rázz meg jól,
neked haszon,
nekem jó.

(gyümölcsfa)

A királynak is hátat fordít,
a sapkáját sem veszi le.

(kocsis)

Egyszer locsog,
máskor csobog,
te vödörben hordod.

(víz)

Fönt nevet az apa,
könnyezik az anya,
lent a lányuk
hétszínű övet köt.

(szivárvány)

Fenn, fenn magasságba,
arany égi palotába,
nincs ajtaja, nincs ablaka,
tündérlányok laknak abba.

(dió)

Ki tud minden nyelven beszélni?

(a visszhang)

Aranysárkány erdőt eszik,
lángokat fúj, fényesedik,
holtában megfeketedik.

(parázs)

Földön fut négykézláb,
a lábaimnál játszik,
estére nagyra nő,
éjjel nem is látszik.
Követne akkor is,
ha a vízben járnék.
Na, mi az, mondd meg!
Nem más, csak az...

(árnyék)

Kinn sem vagyok,
benn sem vagyok,
ha vendég jön,
rajtam kopog.

(ajtó)

Melyik só nem olvad el a vízben?

(az ásó)

Nyár s tél között vándorolnak
dérrel, faggyal, hideggel,
erdőn-mezőn, országúton
két szomorú ember.
Nyár mögöttük, tél előttük,
néha meg-megállnak,
s búcsút intenek a hervadt,
búslakodó tájnak.

(október, november)

Talán száznál is több a foga,
egyik sem fáj neki soha.
Fát harapdál, nagyon merész,
mi lehet az?

(fűrész)

Nincs se égen, se földön, se lent, se a tetőn.
Van minden városban, de nincs Szeredában.
Van minden csepp vízben, de nincs a tengerben.
Elfér a vederben, de nem a cseberben.
A traktor nem bírja, a kis veréb elbírja.

(a v betű)

Hogy lehet a kotlót úgy megültetni,
hogy a tojásból vagy mind kakas,
vagy mind jérce keljen?

(a kotlót egyetlen tojásra kell ültetni)

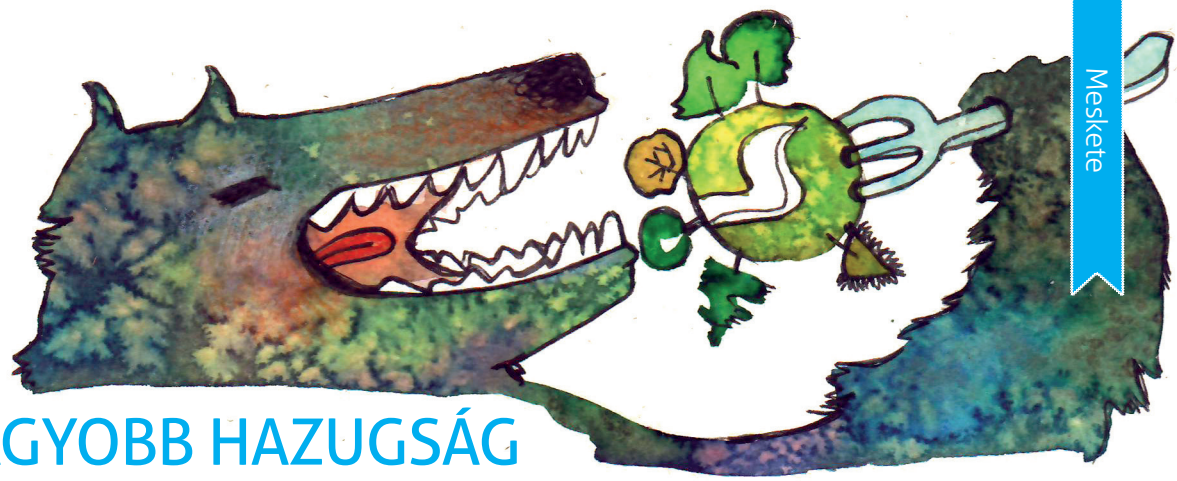

Zelk Zoltán

A LEGNAGYOBB HAZUGSÁG

Egyszer régen, nagyon régen, mikor még rókák, nyulak barátkoztak egymással, sétára indult egy nyuszi és egy róka. Még az erdő közepére sem értek, mikor rájuk köszöntött a szarvas:

– Hová, hová, szomszéd urak?

– Megyünk a szomszéd erdőbe – feleli a róka –, meglátogatjuk rokonomat, a borzot.

– Hát akkor én is veletek megyek, mert nekem is van rokonom a szomszéd erdőben, s megígértem neki, hogy egyszer meglátogatom.

Így hát hármasban mendegéltek, néha-néha megpihentek s elbeszélgettek az erdei dolgokról. Arról, hogy az erdőszélén két kis bokor született, meg hogy tegnap volt a tölgyfa századik születésnapja. A nyúl még azt is tudta, hogy szarkáéknál esküvőre készülnek, s ahány szarka van az erdőben, mind lopkodja már az ajándékot az ifjú pár részére.

– Hát bizony, szép békességben élünk valamennyien – mondta a róka –, de csak azért, mert egyetlen farkas sincs az erdőben.

Alighogy ezt kimondta, mintha a föld alól bújt volna elő, egy nagy farkas termett előttük, és így szólt:

– Úgy látom, jókor jöttem, mert már három hete vándorolok, s nem ettem egy falatot se a három hét alatt. Most aztán kipótolom. Elsőre hétre megeszem a rókát, második hétre megeszem a szarvast, harmadik hétre megeszem a nyulat!

– Jaj, jaj, ne bánts minket! – könyörgött a róka. – Menj inkább a harmadik erdőbe, mert ezer állat vár ott téged, nem is ezer, de kétezer, s olyan ebédet készítettek neked, hogy még az oroszlán sem evett különbet.

– De szépen tudsz hazudni – nevetett a farkas –, ezért meg is kegyelmezek neked, csak a szarvast meg a nyulat eszem meg.

– Jaj, jaj, ne bánts engem – könyörgött a szarvas –, inkább menj a negyedik erdőbe, s keresd meg a tisztáson a legpirosabb földiepret. Ha megtaláltad, akkor mondjad el a varázsigét: „Idefigyelj, kis eprem, három hete nem ettem." Ha ezt elmondod, akkora szarvascombbá változik, hogy álló évig abból lakmározhatsz.

– Nahát, ez még szebb hazugság volt! – kiáltotta a farkas. – Neked is megkegyelmezek. Most már csak a nyulat eszem meg.

– Azt ugyan jól teszed – felelte a nyúl –, mert én már három esztendeje arra várok. Tigris voltam én hajdanában, de elátkozott valaki, és tapsifüles lett belőlem. Csak akkor változom vissza tigrissé, ha egy farkas megharap.

No hiszem, egyéb se kellett a farkasnak, úgy elszaladt, hogy még a fűszálak is futottak utána! Mikor nagy sokára eszébe jutott, hogy a nyuszi is csak hazudott, akkor a három barát már a szomszéd erdőben ült a borz kertjében, s nevetve mesélték, hogyan tették lóvá az ijedős farkast.

TÁNCOLÓ CSEPPEK

Eszközök: szódabikarbóna, ecet, étolaj, ételfesték, műanyag pipetta (gyógyszertárból beszerezhető, de kérhettek az iskola kémiatanárától is), befőttesüveg, egy kisebb üvegedény.

Eljárás: A befőttesüveg aljára tegyetek 3-4 kanál szódabikarbónát, majd erre óvatosan rétegezzétek rá az étolajat, kb. ¾ magasságig. A másik (kisebb) üvegedénybe öntsetek ecetet. (Az ecettel óvatosan bánjatok!) Ebbe tehettek ételfestéket: itt már érhet benneteket némi meglepetés, ha például kék ételfestéket csepegtettek az ecetbe, az megzöldül (a színezék anyagától függően). Ezt követően pipettával cseppenként adagoljátok az olajos részhez (a befőttesüvegbe) az ecetet.

Magyarázat: Mint ismeretes, az ecet az olajnál nagyobb sűrűségű, így lassan, kis gömbök formájában süllyedni kezd. Az edény aljára érve reakcióba lép a szódabikarbónával, és szén-dioxid keletkezik. A fejlődő gáz megemeli a cseppeket, egészen az olaj tetejéig. Itt a gáz távozik, így a csepp ismét süllyedni kezd, és elkezdődik a cseppecskék tánca.

Javaslat: Kezdetben ne csepegtessetek túl sok ecetet a pohárba, mert amikor feljönnek a cseppek, a felszínen lévőkkel összeolvadnak, és nem kapunk szép gömböket. Később, ha már láttátok a jelenséget, mehet bele több is, és ki lehet próbálni, mi lesz, ha jó sok ecetet adtok az olajhoz.

TŰZIJÁTÉK

Eszközök: tányér, tej, folyékony szappan vagy mosogatószer, ételfesték (nem gél állagú, hanem folyékony), fültisztító pálcika.

Eljárás: Öntsünk egy kis tejet egy tányérba. Cseppentsünk rá különböző színű ételfestéket. A fültisztítót mártsuk bele folyékony mosogatószerbe, majd a tányérra merőlegesen, egyszerűen a közepén „szúrjuk" bele a tejbe. A színek hirtelen „szétrepülnek". Több helyre is belemárthatjuk, így szép képet alkothatunk. Ha már sok mosogatószer keveredett el a tejjel, a képalkotási folyamat leáll.

MÁGNESES KÖLCSÖNHATÁS

Eszközök: füzet, mágnes, valamilyen fémtárgy (pl.: szög)

Eljárás: Helyezd a füzetet valamilyen sima és egyenes felületre, például asztallapra, majd tedd rá a szöget (ha kemény borítású a füzet, a kezedben is tarthatod). Ezután a mágnest tedd az asztallap alsó részéhez (ha kézben tartod a füzetet, akkor egyszerűen annak az aljához) úgy, hogy pont a füzet alatt legyen. Mozgasd lassan a mágnest, és figyeld meg, hogyan viselkedik a füzeten lévő fémtárgy. A tárgy a testek vonzása miatt a mágnes mozgásával megegyező irányba mozdul majd el.

Gabóda Béla

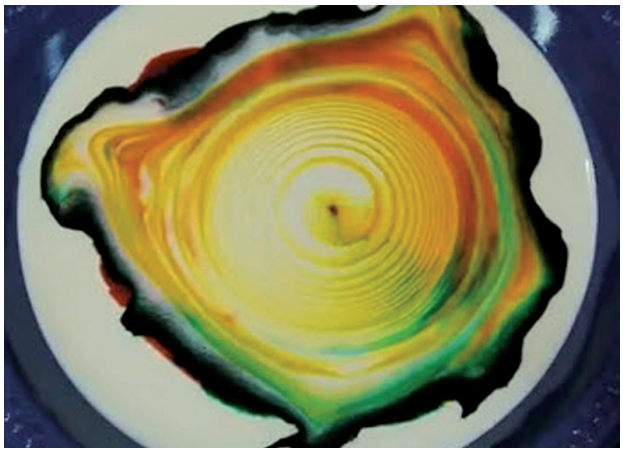

Magyarázat: A tejbe cseppentett ételfestéket a tej felületi feszültsége tartja egyben. A tejbe mártott mosogatószer megbontja a felületi feszültséget, a színek látványosan szétterülnek.

Dobsa István

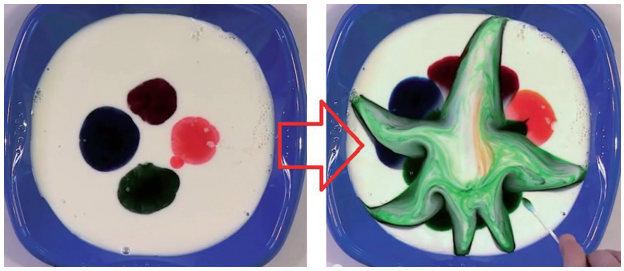

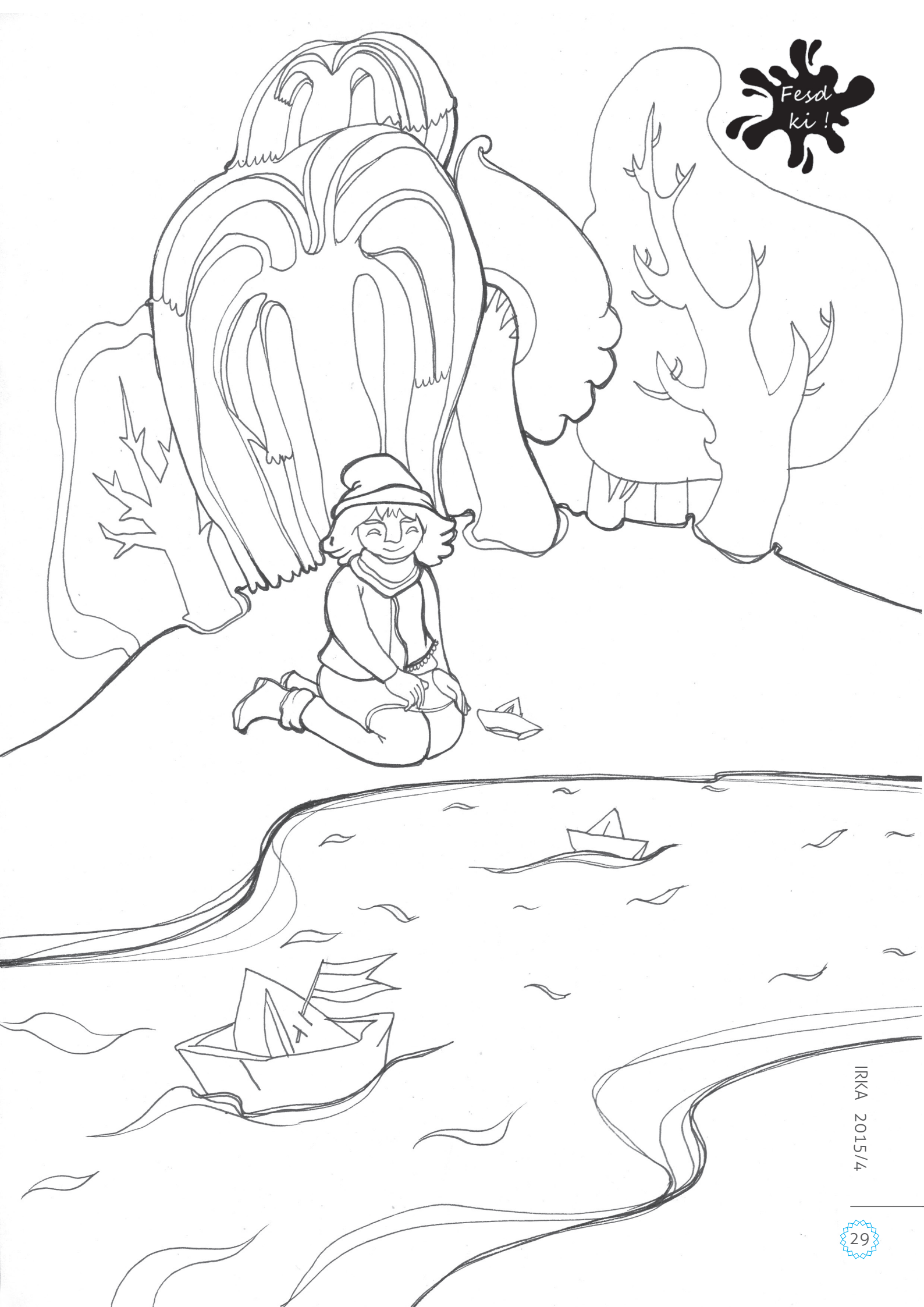
Fesd
ki !

MAGYARSÁGMORZSÁK

A ***Béres-csepp*** magyar gyógyászati készítmény, amelyet 1972-ben alkotott meg dr. Béres József magyar kutató. A nyomelemeket és ásványi anyagokat tartalmazó készítményt 1976-ban sikerült szabadalmaztatnia (levédetnie), s 1978-ban forgalomba is került. Különleges összetételének köszönhetően pótolja a hiányzó nyomelemeket (ezek az anyagok csak kis mennyiségben találhatók meg szervezetünkben, ám fontos szerepet játszanak életfolyamatainkban), ezáltal erősíti az immunrendszert, vagyis szervezetünk természetes védekezőképességét. Dr. Béres József felismerte, hogy a nyomelemek hiánya kedvezőtlenül befolyásolja az immunrendszer működését, az erőnlétet, a betegségek, műtétek utáni gyógyulási folyamatokat. A Béres-csepp tehát segíti a betegségek megelőzését és gyógyhatással is bír.

Az ***őrölt fűszerpaprika*** csak az 1800-as években vált a magyar piac egyik legkeresettebb árucikkévé. A jellegzetes illatú és ízű őrlemény bonyolult termesztési, tárolási és elkészítési folyamat eredménye. A beérett paprikát kézzel szedik le, átválogatják, majd természetes körülmények között tárolják, utóérlelik. Az utóérlelés 10-től 40 napig is tarthat. A paprikákat faládában, konténerben, zsákban vagy erős fonalra fűzve tárolják, hogy a benne lévő festéktartalom megnövekedjen. Ezt követően a növényt addig szárítják, amíg nedvességtartalma 10% alá nem esik. Végül ledarálják, megőrölik.

A fűszerpaprika (pirospaprika) a magyar konyha nélkülözhetetlen fűszernövénye, sok magyar étel sikerének titka. Magyarországon Szeged és Kalocsa környékén termesztik nagy mennyiségben, Kárpátalján pedig az ungvári járási Nagydobronyban.

A ***Béres-csepp*** és az ***őrölt fűszerpaprika*** egyaránt **hungarikum**, vagyis a magyarság elismert, megőrzendő és egyedülálló értéke.

FÉLELEM A VIRÁGOKTÓL, A MUNKÁTÓL? LÉTEZIK!

Mindannyian félünk valamitől. Legtöbbször valami olyantól, ami ránk nézve veszélyes. De ha ez nem így van, s félelmünk tárgya valójában nem, vagy csak ritka esetben veszélyes, az már fóbia, vagyis indokolatlan félelem bizonyos helyektől, helyzetektől, személyektől, tárgyaktól. Fóbiát a lehető leghajmeresztőbb dolgok is okozhatnak. Íme, néhány a legkülönösebbek közül.

Antrofóbia. Félelem a virágoktól.

Nomofóbia. A mobilkapcsolat elvesztésétől való félelem. A nomofóbiások percenként ellenőrzik telefonjukat, mert félnek, hogy valami miatt (pl. gyenge térerő) elvesztik a világgal való telefonos kapcsolatot.

Pentherafóbia. Rettegés az anyóstól.

Szociális fóbia. Az ebben szenvedő egyén olyan rosszul érzi magát más emberek között, hogy sok esetben testi tüneteket (remegés, légszomj, felgyorsult szívdobogás) is produkál.

Koszfóbia. Az ebben érintettek olyannyira félnek a kosztól és a bacilusoktól, hogy idejük nagy részét otthonukban töltik, nehogy bemocskolják magukat, s ha kénytelenek is elmenni valahová, visznek magukkal fertőtlenítő törlőkendőt. A *Monk* c. tévésorozat főszereplője is többek között ebben szenved.

Ergofóbia. A munkától való félelem.

Technofóbia. Megmagyarázhatatlan félelem, ellenszenv a számítógéppel és minden egyes számítástechnikai eszközzel (pl. mobiltelefon) szemben.

Varró Dániel

Pakolgató

Oly nagy a szekrény,
és csupa holmi!
Marha nehéz azt
mind kipakolni.

Sajnos a polcon
könyvek vannak,
véget vetni
nekem kell annak.

Mai svéd líra,
klasszikus angol,
Petőfi puffan,
a padlón landol.

Jókai összes,
Balzac, Stendhal,
Kundera, Hrabal is
a föld fele tendál.

Vár a fiókban
sok bugyi, zokni,
mind kidobálom,
így bulizok, ni.

Az ágyneműtartó
sincs kipakolva...
Sosem ér véget
a kisbaba dolga.

Csoóri Sándor

Hét nap

Hétfőn
tökfődőt láttam
hét főn.

Kedden
paróka lengett
kenden.

Szerdán
szakállát nyeste
egy dán.

Csütörtök,
péntek, szombat –
három kisnyulat fogtak.

Vasárnap meg elaludtam,
semmit, semmit nem álmodtam.

Nemes Nagy Ágnes

A csiga

Húzgáltam egy kocsikát,
Úgy kerestem a csigát.
Lassú állat a csiga,
Betettem a kocsiba.

Jól húztam a kocsikát,
Kocsiztattam a csigát.
Ne csak füvet, virágot,
Lásson ő is világot.

Molnár Judit

Csillag-mese

Bársony-sötét éjszakában nem is olyan régen,
Sok-sok fényes csillagocska táncot járt az égen.
Közülük a legkisebbik pörgött-forgott-szökkent.
De egyszer csak megbotlott, és a Földre röppent.
Kis csillagunk gyémánt-könnye csilingelve csorgott,
Szánta-bánta kegyetlenül a megtörtént dolgot.
Arra gondolt, hogy jut haza, a végtelen égre?
Hold-nagyanyó meghallotta a sírását, végre!
Holdsugárból fénykötelet sodort-csavart-tekert,
Leengedte szegénykének, ki a földön hevert.
Felragyogott csillagocskánk ezüstszínű fénnyel,
Égi-kötél elhalmozta örömmel, reménnyel.
Apja, anyja, testvérkéi már mind várva várták.
Melengető sugarakkal karjaikba zárták.

Kiss Lehel

Csoda-iskola

Az iskolám csuda hely:
Csoda-iskola.
Nagyapám is idejárt
– szegény nagyapa!

Kapott tollat, ceruzát,
Csoda-füzetet,
Abba írta életét
– hamar tele lett.

Van ablaka, sok-sokszáz,
Csudamód ragyog.
Kopog rajta száz darázs
– meg az angyalok.

Tiéd is e csuda hely:
Csoda-iskola.
Készül már az oklevél
– csuda-diploma.

Weinrauch Katalin

Madárkák

Két kismadár, ugrabugra,
kert füvére alászáll,
billegetik a farkukat,
egyikük magot talál.
Kis barázdabillegető
füttyös kedvvel kiáltja:
– Nini, leltem egy magocskát,
finom lesz vacsorára!
Míg örömét a párjának
füttyögve tudtul adja,
melléröppen egy kicsi pinty,
s volt mag, nincs mag – bekapja!

Kedves *Irka*-olvasók!

Az *Irká*nak korábban nagyon sok olvasó küldte el bemutatkozását, hogy levelezőtársat találjon. Ezért arra szeretnénk buzdítani benneteket, hogy ragadjatok tollat, papírt, s küldjetek rövid bemutatkozást magatokról, amelyet megjelentetünk az *Irka* lapszámaiban, hátha akad vállalkozó kedvű, hozzátok hasonló korú és érdeklődésű gyerkőc, aki szívesen levelezne.

Romhányi József

Marhalevél

Egy tehén szerelmes lett a szép bikába,
minden vad bikának legvadabbikába.
Vonzalmát megírta egy marhalevélben
nagyjából ekképpen:
– Hatalmas Barom!
Bocsássa meg, hogy pár sorommal zavarom.
Tudom, mily elfoglalt, milyen megbecsült Ön,
mégis tollat ragadott csülköm,
hogy amit a marhanyelv elbőgni restell,
így adjam tudtára, Mester!
Ön, ismervén jól a tehénszív rejtelmét,
tudja, hogy nem minden a napi tejtermék.
Amíg szorgalmasan duzzasztom tőgyemet,
gondolatom egyre Ön körül őgyeleg.
Muú! Minden bikák közt legelőkelőbb!
Midőn megláttam a legelő előtt,
elpirultam, elsápadtam,
vágy reszketett felsálamban,
s úgy éreztem, kéj oson
keresztül a rostélyoson.
Muú, hogy forrt a vér szívembe,
hogy tódult a bélszínembe!
Az a perc, mit Ön velem tölthet maholnap,
megrázza majd egész pörköltnekvalómat.
Ám míg Önről ábrándozom kérődzve,
vad féltés öl a szívemig férkőzve,
és átjárja ó mind a kín
velőscsontom, mócsingjaim.
Már bánom e merész vágyat,
hisz Ön büszke tenyészállat,
csupa gőg,
mely után az egész tehéncsorda bőg.
De ne féljen Bikaságod!
Ha nem szeret, félreállok.
Nem fog látni levert búsnak,
mert beállok leveshúsnak.
Ám, ha mégis kegyes szívvel veszi e levelet
és megszánja az Önért égő tehenet,
Válaszoljon hamar rája,
Üdvözli Önt a marhája.

Ím a levél. Ráírva a kelte.
Az úton a posta előtt le is pecsételte.
De a postáskisasszony nem vette fel...

A 2015/3. SZÁM REJTVÉNYEINEK MEGFEJTÉSE

34. oldal

Egy, kettő, három: órája, takaró, galiba, kitilt, harap, megun, taszít, harag.

Szótagolva: Kárpátalja, kirándulás, búzakalász, természetrajz.

Számolj! 26 (az adott számot megszorozzuk kettővel, majd kivonunk belőle kettőt), 24 (az adott számot megszorozzuk hárommal, majd kivonunk belőle hármat), 95 (az adott számot megszorozzuk öttel, majd kivonunk belőle ötöt).

Állati! Oroszlánszívű, szamárlétra, tücsökzene, medvetalp, tigriscsíkos, csirkepaprikás, egérfogó, disznótor, libasor.

Bele ne ess! 1. Tisza, 2. díszítés, 3. zsaru, 4. méhkasok, 5. tiszta, 6. uszoda, 7. csésze, 8. ceruzák. Megfejtés: szakadék.

A helyes megfejtést beküldők közül Banka Kamilla nevetlenfalui olvasónk részesül jutalomban.

Bár többen is beküldtétek a rejtvények megfejtését, sajnos a *Számolj!* című rejtvényt csak nyertesünk oldotta meg jól. Helytelen megfejtés több is érkezett, ezért arra kérünk benneteket, a matematikai rejtvényeknél mindig írjátok a megfejtés mellé, milyen logika lapján kaptátok az adott számot.

Espán Margaréta

Neked címzem

Csetelni bárki tud –
küldj inkább levelet!
Ne csak a billentyűn
járjon a két kezed.

Helló! Hali! Szevasz! –
indítsd köszönéssel,
sose kezdd leveled
kisbetűvel, és-sel.

Írhatsz akármiről,
ami fontos, menő,
menet közben úgyis
sok téma jön elő.

De azért kérdezz is
és ne csak magyarázz,
s ne legyen az egész
kész macskakaparás!

Borítékold végül
titkos üzeneted,
a postaládába
már bélyegezve tedd.

Mikor legközelebb
nálad jár a postás,
nem marad más hátra,
mint a postabontás.

ZŰRZAVAR

Tedd helyes sorrendbe a következő szavak betűit úgy, hogy azokból öt magyar vezetéknév és a hozzájuk tartozó keresztnév alakuljon ki.

Asbóz Deti
Ráthvoh Kilmós
Gany Órna
Lármon Éterp
Kajab Ánsord

MADÁRFOGÓ

Az üres négyzetekbe írd be a meghatározásnak megfelelő madárnevet. Segítségként annyit elárulunk, hogy mindegyik nevében csak e és é magánhangzó található. Ha jól dolgoztál, a kiemelt oszlopban szintén egy madárnév jelenik meg.

Meghatározások:

a) A vörösbeggyel névrokon madár, amely tarka színű, begye pedig azúrkék.
b) Galambhoz hasonló madár.
c) Telelő, ugrálásáról híres madarunk.
d) A gyümölcsösök réme.
e) Hímje a gácsér.
f) Eresz alatt fészkel.
g) Kisebb állatokat, például kiscsirkéket zsákmányoló madár.
h) Ilyen madár a rigó.

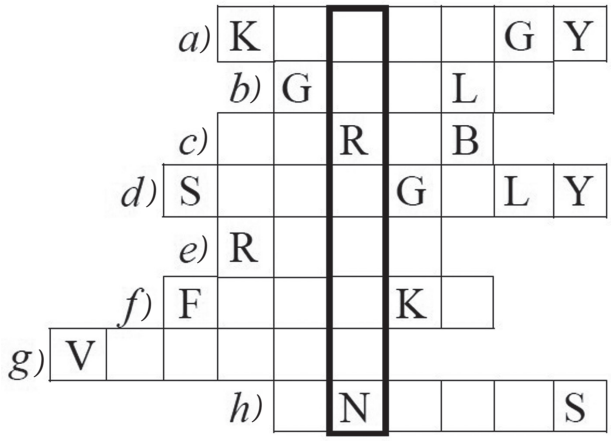

VAN KÉPÜNK HOZZÁ

Az alábbi képrejtvények négy szólást jelenítenek meg. Te kitalálod, melyek ezek?

RAKOSGATÓ

A lufikra rajzolt betűkből rakj ki legalább 3 ötbetűs, 3 négybetűs és legalább 5 hárombetűs szót. A magánhangzók egy szóban többször is felhasználhatóak (tehát az a, e és o betű többször is szerepelhet egy szóban), a mássalhangzók viszont csak egyszer.

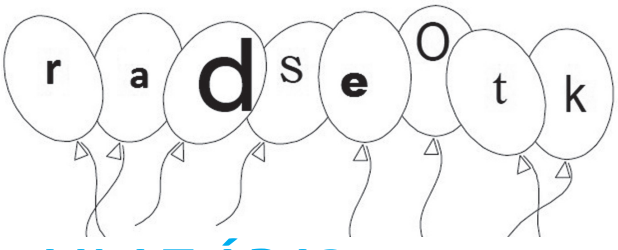

MI AZ ÁRA?

Csak egy betűt (lehet kétjegyű is) kell találnod az _ár elé ahhoz, hogy mindegyik esetben egy-egy értelmes, a meghatározásnak megfelelő magyar szót kapj.

_ár – királyok lakhelye
_ár – orosz uralkodó
_ár – meleg évszak
_ár – a víz és a föld keveréke
_ár – azonos dolgok kettőse
_ár – a varjú mondja
_ár – halad, megy
_ár – üzem

KETTŐ AZ EGYBEN

A következő szavak mindegyikében található még legalább egy szó. Pl.: pénz – én. Találd meg mindegyiket!

Talán –
Fékez –
Takaró –
Kelme –
Hagyma –
Megható –
Kimar –
Reszel –
Kérő –
Szár –
Zseb –

Beküldési határidő: 2015. december 1.